

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Valentina GAVRILĂ
Dorina BACIU-URSUIANU
Stela BARON

Educație muzicală

clasa a VII-a

7



EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Valentina GAVRILĂ

Dorina URSUIANU

Stela BARON

Educație muzicală

clasa a VII-a



EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:						
ANUL	Numele elevului care a primit manualul	Clasa	Școala	Anul școlar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1.						
2.						
3.						
4.						

* Starea manualului se va înscrie folosind termenii: nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat. Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect. Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.

© E.D.P. 2024. Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate Editurii Didactice și Pedagogice, București. Orice preluare, parțială sau integrală, a textului sau a materialului grafic din această lucrare se face numai cu acordul scris al editurii.

©Valentina Gavrilă, Dorina Ursuianu, Stela Baron

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

Str. Spiru Haret nr. 12, sector 1, cod 010176, București

Tel.: 021.315.38.20

Tel./fax: 021.312.28.85

e-mail: office@edituradp.ro

www.edituradp.ro

Comenzi pentru această lucrare se primesc:

* prin poștă, pe adresa editurii

* prin e-mail: comenzi@edituradp.ro
comercial@edituradp.ro

* prin telefon/fax: 021.315.73.98

Referenți: **Preuniversitar:** grad. didactic I. **Ilincăi Vasilica Laura**

Universitar: conf.univ. **Codreanu Maria Claudia**

Redactor: **Oana Nistor**

Concept grafic și tehnoredactare: **Gabriela Dimitriu**

Copertă: **Mădălina Mogoșeanu**

CUPRINS

UNITATEA

1

Competențe generale și specifice.....7

Recapitulare inițială8

Cânt vocal și instrumental9

LECȚIA 1 Interpretarea vocală10

LECȚIA 2 Elemente de tehnică
instrumentală – Chitara14

LECȚIA 3 Gesturi dirijorale.....16

RECAPITULARE.....20

EVALUARE20

UNITATEA

2

Sunetul21

LECȚIA 1 Sunetul22

LECȚIA 2 Sunetul muzical, proprietățile
sunetului muzical.....23

EVALUARE26

UNITATEA

3

Elemente de limbaj muzical27

LECȚIA 1 Stabilitatea intervalelor28

LECȚIA 2 Alterațiile accidentale.....32

LECȚIA 3 Cromatisme în tonalitate.....34

RECAPITULARE.....36

EVALUARE36

UNITATEA

4

Repertoriul ocazional și neocazional în folclor37

LECȚIA 1 Repertoriul ocazional.....38

Colindele, cântecele de stea

Colindele cu mască animalieră39

Repertoriul de Florii.....43

LECȚIA 2	Repertoriul neocazional.....	45
	Folclorul copiilor	45
	Cântecul propriu-zis.....	47
EVALUARE		50

UNITATEA 5

Elementele de forme muzicale și istoria muzicii 51

LECȚIA 1	Operarea cu elemente de construcție a discursului muzical	52
	Repetiția și Secvența.....	52
	Variația și Contrastul.....	54
LECȚIA 2	Elemente de forme muzicale și istoria muzicii	55
RECAPITULARE		58

UNITATEA 6

Evoluția unor genuri muzicale..... 59

LECȚIA 1	Opera ca gen al muzicii culte	60
	Opera în preclasicism	60
	Evoluția operei în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea	61
	EVALUARE	64
	Evoluția operei în secolul al XIX-lea	65
	Test de autoevaluare	70
LECȚIA 2	Elemente sincretice în genul operei	71
	EVALUARE	73
LECȚIA 3	Rapsodia	74

UNITATEA 7

Elemente descriptive în muzică..... 77

LECȚIA 1	Elemente descriptive în muzică	78
----------	--------------------------------------	----

Recapitulare finală 83

Evaluare finală..... 84

Rezolvarea testelor de evaluare și autoevaluare ... 86

Prezentarea manualului

Manualul cuprinde: **varianta tipărită și varianta digitală** (similară cu cea tipărită, are în plus activități multimedia interactive de învățare, cu rolul de a spori valoarea cognitivă).
Varianta digitală este accesibilă pe platforma **www.manuale.edu.ro**

Pagini de unități

Manualul este structurat în șapte unități de învățare.



Titlul unității
Titlurile lecțiilor

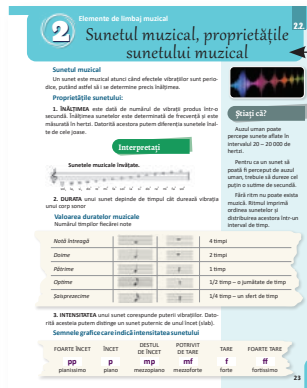
Numărul unității

Lecții de predare-învățare

Titlul unității

Numărul unității

Conținuturi



Numărul lecției

Titlul lecției

Conținuturi

Oamenii mari
și muzica

Știați că?

Vocabular

Audiții

Să ne amintim

Rețineți

Interpretați

Pagini de recapitulare și de evaluare

Numărul și titlul unității

2 Sunetul

3 Elemente de limbaj muzical

4 Repertoriul ocazional și neocazional în folclor

Proiect

Evaluare

Recapitulare

Recapitulare inițială

Recapitulare finală

Evaluare finală

Pagini de recapitulare inițială/finală și de evaluare finală

Recapitulare inițială

Recapitulare finală

Evaluare finală

Instrucțiuni de utilizare a manualului digital:

	Mărire/ mărire		Buton înainte		Buton înapoi		Buton întoarcere automată
	Ecran complet		Pictograme		Pagina anterioară		Pagina următoare
	Salt la începutul manualului		Salt la sfârșitul manualului		Secțiunea de „ajutor”		Activități multimedia animată – videoclipuri
	Activități multimedia statice		Activități multimedia interactivă – aplicații cu interactivitate ridicată				



Competențe generale și specifice

- 1. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale**
 - 1.1.** Interpretarea unui repertoriu diversificat de lucrări muzicale, cu elemente omofone și polifone
 - 1.2.** Acompanierea instrumentală a unor lucrări vocale/corale
 - 1.3.** Interpretarea individuală a unor lucrări în genuri diverse (cu acompaniament preînregistrat, cu acompaniament instrumental etc.)
 - 1.4.** Asocierea textului și a mișcării scenice în exprimarea mesajelor lucrărilor
- 2. Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical**
 - 2.1.** Citirea unor cântece cu ajutorul partiturii
 - 2.2.** Observarea apariției și comportamentului alterațiilor accidentale
 - 2.3.** Realizarea unor scurte fragmente muzicale, prin utilizarea repetiției, secvenței, contrastului
- 3. Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic**
 - 3.1.** Argumentarea unor diferențieri calitative între două sau mai multe lucrări muzicale receptate
 - 3.2.** Explorarea relațiilor muzicii cu științele și natura



Recapitulare inițială

Lucrăm împreună!

Intonați cântecul „Summertime – din musicalul *Porgy and Bess*” muzica George Gershwin, amintindu-vă următoarele cunoștințe, învățate în clasa a VI-a:

- poziția corpului corectă, ținând spatele drept;
- respectarea elementelor de expresie muzicală (tempoul);
- precizia ritmică;
- identificați tonalitatea lucrării muzicale și scrieți pe caiet gama corespunzătoare acesteia;
- recunoașteți formulele ritmice (anacruza și sincopa).



George Gershwin (1898-1937), a fost compozitor, pianist și dirijor american. Creator al așa-numitului jazz simfonic. Este atras de genul clasic, compunând lucrările celebre *Rapsodia Albastră* și *Un american la Paris*.

Summertime

– din musicalul *Porgy and Bess* –

Muzica: George Gershwin

Andante

Sum-mer time_____ and the liv-ing is ea - sy._____ Fish are
 Va - ra e,_____ ca și via-ța, u - șoa - ră,_____ Peș - tii

jump - ing_____ and the cot-ton is high._____ Oh, your
 sal - tă_____ și bum-ba-cul e 'nalt._____ Ta - ta

dad - dy's rich, and your ma' is good look - ing,_____ So
 e bo - gat, ma - ma es-te fru - moa - să,_____ Deci,

hush, lit - le ba - by don't you cry!_____
 taci, nu mai plân - ge pu - i - șor!_____

Cânt vocal și instrumental

LECȚIA 1	Interpretarea vocală	10
LECȚIA 2	Elemente de tehnică instrumentală – Chitara	14
LECȚIA 3	Gesturi dirijorale	16
RECAPITULARE		20
EVALUARE		20



Interpretarea vocală

Oamenii mari și muzica

„Cântarea este mijlocul de căpetenie pentru educația muzicală.”

George Breazu



Maria Callas
(1923–1977), celebră soprană americană, de origine greacă.



Luciano Pavarotti
(1935–2007), celebru tenor italian.

Muzica este o formă de comunicare specifică omului, a cărei menire este aceea de a transmite sentimente, stări, percepții senzoriale. De aceea muzica este considerată a fi în strânsă legătură cu universul sentimentelor și al senzațiilor.

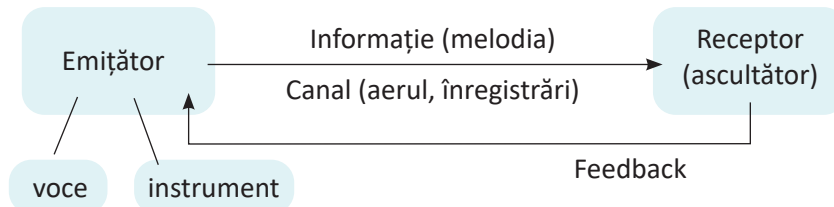
În existența oamenilor, comunicarea este esențială. Aceasta face ca informația să ajungă de la cel care o transmite (emițător) la cel care o primește (receptor).

Modalitățile prin care se realizează comunicarea sunt diverse, iar una dintre ele, foarte importantă, este muzica.

Comunicarea, în muzică, se realizează prin sunete. Datorită limbajului său universal, muzica este cel mai simplu mod de comunicare.

Emițător → Informație → Canal → Informație → Receptor

Modelul elementar al comunicării



Schemă comunicare

Rețineți

INTERPRETAREA VOCALĂ

În întreaga lume, cântecul a reprezentat dintotdeauna o preocupare și o pasiune.

În procesul interpretării vocale este implicat un întreg aparat vocal, alcătuit din plămâni, laringe, coarde vocale, nas, sinusuri occipitale și nazale.

Formarea deprinderilor de cânt se realizează cu ajutorul exercițiilor numite vocalize.

Acestea au drept scop dobândirea unei respirații și a unei intonații corecte, pronunțarea corectă a silabelor, întinderea vocală, agilitatea.



Vocalize



Aria lui Papageno

– din opera *Flautul fermecat* –

Muzica: Wolfgang Amadeus Mozart

Andante



Știați că?

Instrumentul sau vocea reprezintă mijlocul prin care emițătorul își transmite informația, iar cel care o primește, în cazul nostru ascultătorul, constituie receptorul.

Muzica are un efect benefic asupra stării noastre psihice, ajutându-ne să ne relaxăm. Poate exprima trăiri dintre cele mai diverse, de la optimism și veselie la tristețe și melancolie.

Vocabular

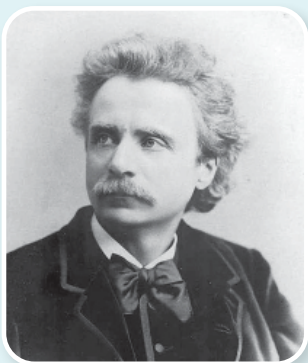
emițător – cel care emite, care transmite sunete muzicale

receptor – cel care primește, care ascultă

vocalize – exerciții de canto pe anumite vocale, realizate fără a numi notele muzicale sau a pronunța cuvintele

soprană – voce feminină care emite sunetele din registrul acut (înalt)

tenor – voce masculină care emite sunetele din registrul acut (înalt)



Edvard Grieg (1843–1907), compozitor, pianist și dirijor norvegian. Printre lucrările sale cele mai cântate se numără suita *Peer Gynt* și *Concertul în la minor*.



Imagini de la muzeul Edvard Grieg, (casa în care au locuit compozitorul și soția sa) Troldehaugen – Bergen, Norvegia.

Cântecul lui Solvejg din suita Peer Gynt

– fragment –

Muzica: Edvard Grieg

Andante cantabile

p

Va tre-ce și iar-na și-a - pril_ va ve-ni și-a - pril_ va ve-ni,

Va tre - ce și toam - na, un an se va-m-pli-ni, un -

an se va-m-pli-ni, Eu te aș-tept me-reu, dra-gul

meu, mult do-rit, Te port me-reu în gând, Eu i - ni-ma-ți-am dat, te aș-

tept ne-n-ce-tat, De do - rul tău eu cânt.

Audiții

- Edvard Grieg
- *Cântecul lui Solvejg* din suita *Peer Gynt*
- *Concertul pentru pian și orchestră în la minor*

Interpretați

Intonați *Cântecul lui Solvejg*, respectând următoarele cerințe:

- poziția corpului corectă, având spatele drept;
- respirație corectă;
- emisia corectă a înălțimii sunetelor;
- emisia rotundă pe vocale (deschiderea gurii pe verticală), având buzele rotunjite;
- respectarea elementelor de expresie muzicală (tempo-ul și nuanțele).



Iac-a-șa

– din colecția Gavriil Musicescu –
Prelucrare: Simeon Niculescu

Allegro molto vivace

1.-3. Ia - c-a - șa, Foa - ie ver - de de dai, n-ai, —
Frun-ză ver - de ma - tos - tat, —
Nu știu, doam - ne, cum aș fa - ce,

Iar a - șa, Ia nu da, să vezi cum ai, —
Cu fe - te - le m-am cer - tat, —
Cu fe - te - le să fac pa - ce,

Tot a - șa, Și iar ver - de de su - sai, —
C-am ce - rut un să - ru - tat, —
Să mă-m-pac pe veș - ni - ci - e,

Ui - te-a - șa, Da - că n-ai, de un' să dai, —
Ai ce - rut dar nu ți-au dat, —
Eu lor drag și e - le mi - e,

Refren
Ce - ru-i mân-drei gu - ri - ța, — Ia - că, ia - că, ia - c-a - șa,
C-an-vă - ța - t-o mai-că - sa, —

Și nu vru-se să mi-o dea, — Ia - că, ia - că, ia - c-a - șa,
Ca să nu dea de be - lea, —



Gavriil Musicescu

(1847–1903), compozitor și dirijor de cor. A fost tatăl pianistei Florica Musicescu și bunicul scriitorilor Ionel Teodoreanu și Alexandru O. (Păstorel) Teodoreanu.

Știați că?

Muzica este un cuvânt provenit din limba greacă – mosiké –, însemnând arta muzelor.

Muzica, în Grecia antică, era tratată ca o știință a naturii, la fel ca geometria și aritmetica.

Muzica este imaterială, nu este legată de niciun material solid.

Sunetele muzicale sunt transmise prin aer, răsunând în urechile ascultătorilor.

Vocea umană reprezintă un instrument care emite sunete prin aerul care face să vibreze coardele vocale.



Activități

Intonați fragmentele muzicale din această lecție folosind cunoștințele de tehnică vocală învățate.

Elemente de tehnică instrumentală – Chitara

Oamenii mari și muzica

„Muzica este sufletul limbajului.”

Max Heindel

Știați că?

Sunetele produse pe coardele libere sunt: MI, SI, SOL, RE, LA, MI.

Acestea se produc prin așezarea fiecărui deget în dreptul unei taste.



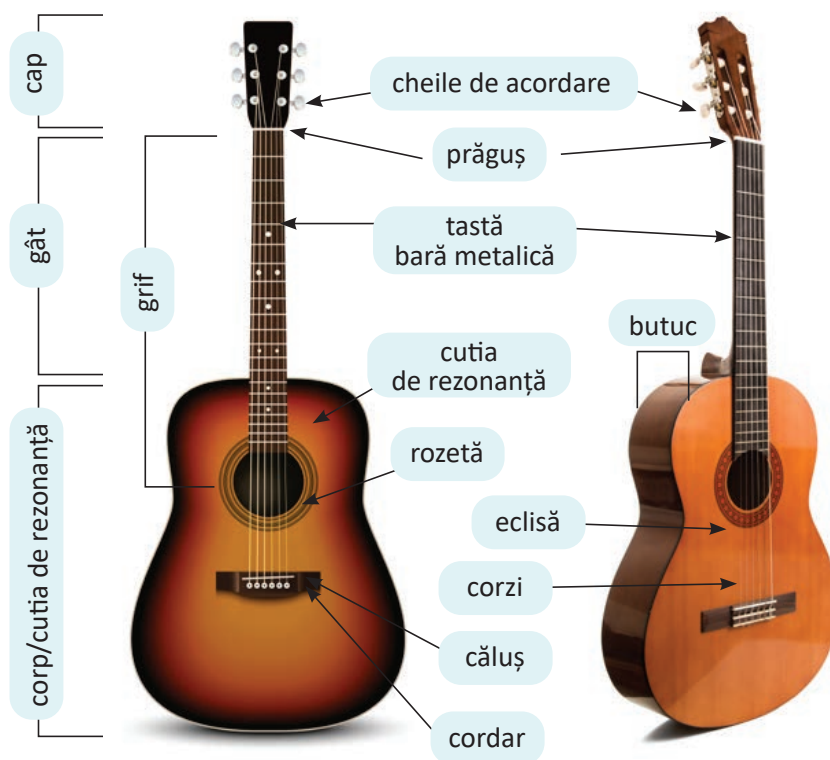
Vocabular

grifuri (tastiere) – partea instrumentelor cu coarde care, prin apăsare, permite interpretului să schimbe tonalitatea.

prăguș – piesă situată în partea de sus a grifului, sub coarde, pentru a le împiedica să se atingă de corpul instrumentului cu coarde.

preludiu – scurtă improvizație care precede execuția unei piese vocale, instrumentale sau vocal-instrumentale.

Chitara este un instrument muzical cu coarde ciupite, destinat muzicii clasice, ușoare și populare.



Rețineți

Numerotarea degetelor mâinii stângi se face începând cu arătătorul. Degetul mare de la mâna stângă susține chitara.

Griful se apasă cu vârful degetelor de la mâna stângă, cât mai aproape de bețișorul metalic.

Coardele chitarei sunt ciupite cu primele patru degete de la mâna dreaptă.

Degetul mare (**police**) – **p**

Degetul arătător (**indice**) – **i**

Degetul mijlociu (**medio**) – **m**

Degetul inelar (**anular**) – **a**



ACORDAJUL CHITAREI

Coardele se numerează de la cea mai subțire la cea mai groasă.

Tastele se numerotează de sus în jos, de la prăguș spre cutia de rezonantă.

- Coarda 6, apăsată pe tasta V, trebuie să redea același sunet cu al coardei libere 5.
- Coarda 5, apăsată pe tasta V, trebuie să redea același sunet cu al coardei libere 4.
- Coarda 4, apăsată pe tasta V, trebuie să redea același sunet cu al coardei libere 3.
- Coarda 3, apăsată pe tasta IV, trebuie să redea același sunet cu al coardei libere 2.
- Coarda 2, apăsată pe tasta V, trebuie să redea același sunet cu al coardei libere 1.

Preludiu

Muzica: Matteo Carcassi



Vine mai

– autor necunoscut –

Moderato



Vine mai, ce mai trai,
Pe câmpie e alai,
Multe flori și livezi
Înverzite vezi,

Cu căldură, soarele
Mângâie și florile,
Mierlele, dragii cucui,
Cântă: un'te duci?



Matteo Carcassi

(1792–1853), chitarist și compozitor italian, a început de foarte tânăr studiul chitarei, devenind interpret de concert. Primele sale publicații: *Metodă de chitară* op. 59, 25 de studii de chitară op. 60.

Audiții

- Mateo Carcassi – *Caprice*
- Niccolò Paganini – *Caprice* nr. 24

Gesturi dirijorale

Oamenii mari și muzica

„Muzica este limbajul universal al omenirii.”

Henry Wadsworth Longfellow

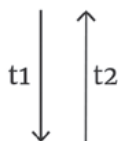
Dirijorul exprimă prin gesturi conținutul de idei și sentimente al unei compoziții muzicale.



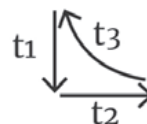
Să ne amintim

Ați învățat în clasele mici figurile de tact pentru măsurile de 2, 3 și 4 timpi.

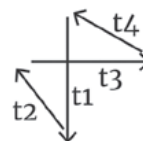
Tactarea măsurii de 2 timpi



Tactarea măsurii de 3 timpi



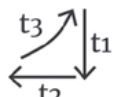
Tactarea măsurii de 4 timpi



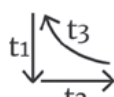
mâna stângă



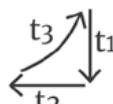
mâna dreaptă



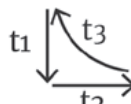
mâna stângă



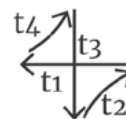
mâna dreaptă



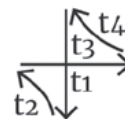
mâna stângă



mâna dreaptă



mâna stângă



mâna dreaptă



Angela Gheorghiu - Washington National Opera

Rețineți

Rolul dirijorului nu este numai acela de a tacta măsura, ci și de a sugera expresivitatea melodiei. Un dirijor poate lucra atât cu un ansamblu coral, cât și cu un ansamblu orchestral.

Coriștii și instrumentiștii trebuie să urmărească atent gesturile dirijorului, pentru a-i înțelege intențiile.

Există momentul de pregătire, apoi cel de **avânt** (auftakt gestual), **atacul** propriu-zis și **închiderea**.



Gesturile trebuie să fie expresive, să sugereze intențiile de rărire a tempoului sau, dimpotrivă, de accelerare, de trecere de la o intensitate mai mică la una mai mare.

Arie din opera *Rigoletto*

– actul III (fragment) –

Muzica: Giuseppe Verdi

Allegro con brio

Sol Re Sol

A - șa-i fe - me - ia fi - re - u - șoa - ră, e schim bă

Re Re

toa - re ca un fulg ce zboa - ră La - n - fă - ți -

ș a - re sin - ce - ră pa - re În tot ce spu - ne,

e - n - șe - lă - toa - re A - șa-i fe - me - ia fi - re u -

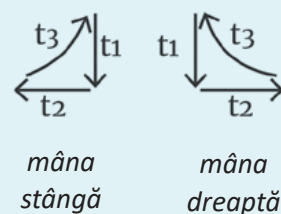
Sol Do Re Sol Re Sol etc.

șoa - ră e schim - bă - toa - re ca ³ ful - gu - n zbor.

Activități

Exersați tactarea măsurilor cu ambele mâini.

- Intonați cântecul, urmărind gesturile dirijorului.
- Dirijați cântecul, respectând gesturile de avânt și atac, astfel încât colegii voștri să înceapă cântarea în același timp.



Imagine din interiorul Teatrului *La Fenice* din Veneția, unde a avut loc premiera operei *Rigoletto*, la 11 martie 1851.



Ana Lugojana

– fragmente –

Muzica: Ion Vidu

Allegro vivace

pp (la repetiție *p*)

1. A - șa joa - că pe la noi, Ia - c - a - șa doi
Vezi, a - șa se joa - că fa - ta Și pe stân - ga

f (la repetiție *p*)

câ - te doi, ia - ca, ia - c - a - șa! Săi și joa - că, joa - că
și pe dreap - ta, ia - ca ia - c - a - șa! N - o lă - sa, bă - ie - te,

fa - ta vezi a - șa Și cu u - na, do - uă, do - uă n - o lă -
că - i voi - ni - că, Nici de joc și nici de lu - cru n - a - re

ff

sa! Că n - am ve - nit la voi la șu - ră A - no, Lu - go - ja - no,
fri - că. Să mă uit pe sub că - ciu - lă, A - no, Lu - go - ja - no,

1.

Ci - am ve - nit să joc o fa - tă, A - no, Lu - go - ja - no,
Să mă po - me - neas - că - o - da - tă A - no, Lu - go - ja - no

2.

sf *pp*

A - no, Lu - go - ja - no, Ori de ma - mă ori de ta - tă,
A - no, Lu - go - ja - no, Ori de dra - cul câ - te - o - da - tă,

1. 2.

A - no, Lu - go - ja - no, A - no, Lu - go - ja - no,



Rețineți

Gesturile dirijorului reprezintă un limbaj muzical universal, fiind cunoscute în toată lumea. Dirijorul face legătura dintre compoziție, compozitor și publicul iubitor de muzică.

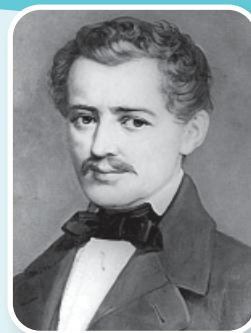
Printre cei mai cunoscuți dirijori ai lumii, îi amintim pe: Sergiu Celibidache, Johann Strauss (tatăl), Herbert von Karajan, Arturo Toscanini, Zubin Mehta, Daniel Barenboim etc.



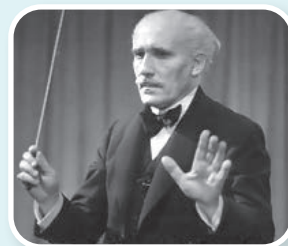
Ion Vidu (1863–1931),
compozitor și dirijor de cor.



Sergiu Celibidache
(1912–1996), dirijor,
compozitor și pianist român.



Johann Strauss (tatăl)
(1804–1849), compozitor și
dirijor austriac, a pus bazele
propriei orchestre care
interpreta celebrele valsuri
compuse de el.



Arturo Toscanini (1867–1957),
dirijor și director artistic la
Scala din Milano.



Herbert von Karajan
(1908–1989), dirijor austriac.

Cor din opera *Flautul fermecat*

Muzica: Wolfgang Amadeus Mozart

Allegro

Ce far-mec ne-m-ba-tă Ce su-net du-
ios. Tra la la la la la la la la la la
la. A fla-vom vreo-da-tă Ce-va mai fru-
mos. Tra la la la la la la la la la la

Audiții

- Ludwig van Beethoven – *Simfonia a IX-a, Oda Bucuriei*
- Antonio Vivaldi – *Concert pentru vioară și orchestră, Iarna*

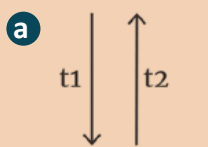
RECAPITULARE

- 1 Executați exercițiile de încălzire a coardelor vocale (vedeți pag. 11).
- 2 Exersați deschiderea corectă a gurii pe vocalize.
- 3 Intonați *Imnul Național al României*, respectând regulile de cântare vocală.
- 4 Să cântăm împreună! Intonați cântecul *Vine mai* (vedeți pag. 15), respectând indicațiile din partitură.
- 5 Fiecare elev, pe rând, poate să dirijeze în fața colegilor, respectând schemele măsurilor, din cântecele învățate.

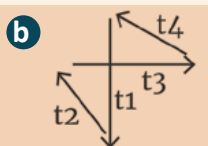


EVALUARE

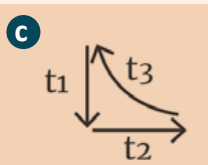
- 1 Alegeți o lucrare muzicală din genul muzicii ușoare, muzicii folk etc. și interpretați-o vocal. 20 p
- 2 Numiți soliști celebri sau formații celebre din genul muzicii folk, al muzicii ușoare și al muzicii clasice. 20 p
- 3 Versul „Așa joacă pe la noi” face parte din cântecul: 10 p
 - a) *Imnul național al României*;
 - b) *Ana Lugojana*;
 - c) *Vine mai*.
- 4 Interpretați piesa muzicală *Vine mai*, acompaniindu-vă la chitară. 20 p
- 5 Realizați corespondența între cele două coloane: 20 p



A Tactarea măsurii de 3 timp



B Tactarea măsurii de 2 timp



C Tactarea măsurii de 4 timp

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Total: 100 p

Investigație

Folosește diferite surse de informare și află date despre viața și activitatea unui mare dirijor sau a unui interpret celebru. Prezintă în clasă, fie în format letric (hârtie A4), fie în format electronic (document Word, prezentare PowerPoint).

Sunetul

LECȚIA 1	Sunetul	22
LECȚIA 2	Sunetul muzical, proprietățile sunetului muzical	23
EVALUARE		26

UNITATEA 2

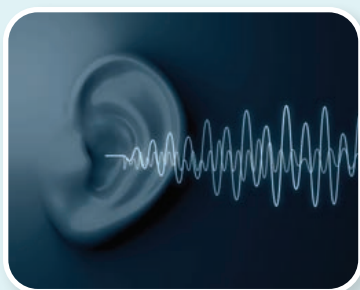


Sunetul

Oamenii mari și muzica

„Muzica este aritmetica sunetelor.”

Claude Debussy



Structura urechii

- 1 Urechea externă
- 2 Urechea medie
- 3 Urechea internă



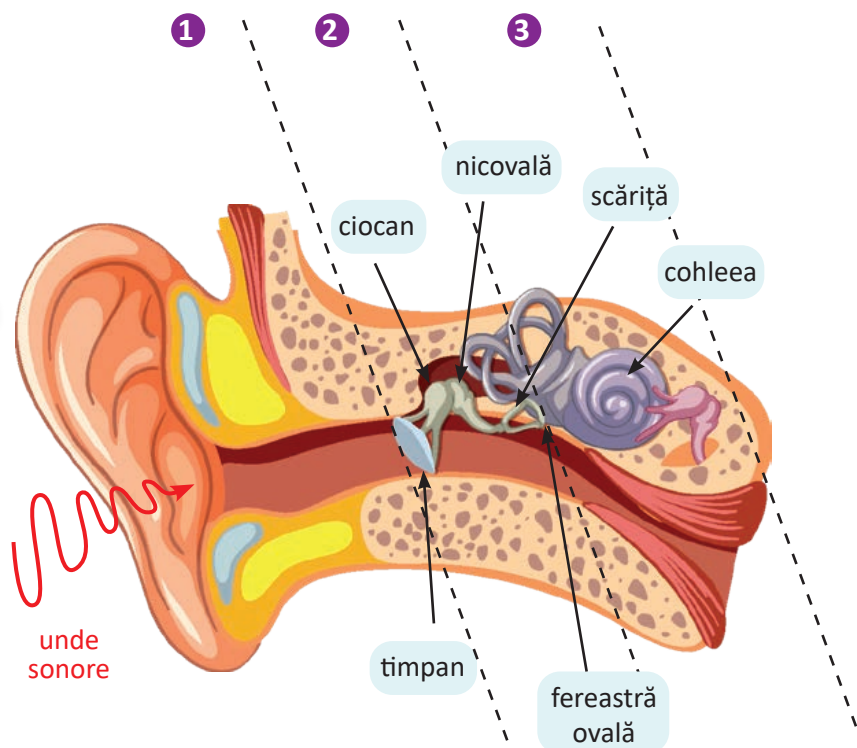
Sunetele pe care le auzim ne spun ce se întâmplă în jurul nostru. Fără sunete nu ar putea exista nici muzica.

Fenomenul sonor (**sunetul muzical și zgomotul**) se definește prin mai multe aspecte, între care cel fizic și cel fiziologic.

- Fenomenul sonor fizic reprezintă producerea vibrațiilor în natură și propagarea lor în mediul înconjurător, până la organul auditiv.

- Aspectul fiziologic al fenomenului sonor reprezintă recepția vibrațiilor de către auz și comunicarea acestora sistemului nervos central.

Captarea și dirijarea undelor sonore au loc prin intermediul pavilionului și al conductului auditiv extern, care formează urechea externă.



Timpanul, care desparte urechea externă de cea medie, transmite excitația mai departe urechii interne, de unde, prin nervul acustic, fenomenul se transmite creierului, acesta transformând vibrațiile în senzație sonoră (sunet).

Sunetul muzical, proprietățile sunetului muzical

Sunetul muzical

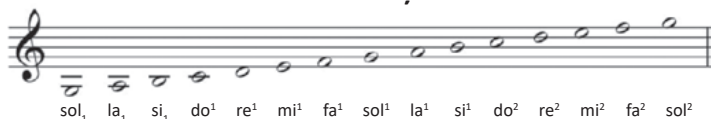
Un sunet este muzical atunci când efectele vibrațiilor sunt periodice, putând astfel să i se determine precis înălțimea.

Proprietățile sunetului:

1. ÎNĂLȚIMEA este dată de numărul de vibrații produs într-o secundă. Înălțimea sunetelor este determinată de frecvență și este măsurată în hertzi. Datorită acestora putem diferenția sunetele înalte de cele joase.

Interpretați

Sunetele muzicale învățate.



2. DURATA unui sunet depinde de timpul cât durează vibrația unui corp sonor

Valoarea duratelor muzicale

Numărul timpilor fiecărei note

Notă întreagă			4 timpi
Doime			2 timpi
Pătrime			1 timp
Optime			1/2 timp – o jumătate de timp
Șaisprezecime			1/4 timp – un sfert de timp

3. INTENSITATEA unui sunet corespunde puterii vibrațiilor. Datorită acestora putem distinge un sunet puternic de unul încet (slab).

Semnele grafice care indică intensitatea sunetului

FOARTE ÎNCET

pp

pianissimo

ÎNCET

p

piano

DESTUL
DE ÎNCET

mp

mezzopiano

POTRIVIT
DE TARE

mf

mezzoforte

TARE

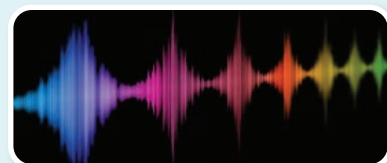
f

forte

FOARTE TARE

ff

fortissimo



Știați că?

Auzul uman poate percepe sunete aflate în intervalul 20 – 20 000 de hertzi.

Pentru ca un sunet să poată fi perceput de auzul uman, trebuie să dureze cel puțin o sutime de secundă.

Fără ritm nu poate exista muzică. Ritmul imprimă ordinea sunetelor și distribuie acestora într-un interval de timp.



Știați că?

Muzica se compune din trei elemente fundamentale: melodia, ritmul și armonia. Melodia este definită ca fiind o succesiune de sunete muzicale. Ritmul muzical cuprinde conceptele de tact și tempo.

Până la apariția instrumentelor muzicale, oamenii se ajutau de propriul corp:

- bătai din palme;
- bătai din picioare;
- plesnit din degete;
- fluierat.



Vocabular

armonie – combinare simultană a mai multor sunete.

tact – indicarea numărului de timpi și stabilirea acestora în măsura în care este scrisă o lucrare muzicală.

tempo – viteza sau mișcarea cu care se execută o piesă muzicală.

hertz (Hz) – unitate de măsură pentru frecvență.



4. TIMBRUL muzical este calitatea sunetului muzical de a putea fi recunoscut după vocea sau instrumentul care l-a produs.

Cele patru proprietăți ale sunetului generează cel puțin un element al artei muzicale.

DURATA dă naștere Ritmului

ÎNĂLȚIMEA dă naștere Melodiei

INTENSITATEA dă naștere Dinamicii

TIMBRUL dă naștere Coloritului timbral

Rețineți

Pe lângă aceste patru proprietăți ale sunetului muzical, contează și modul în care acesta este produs. Vocea umană reprezintă sursa naturală de sunete, iar instrumentele (de la un lemn până la instrumentele electronice) reprezintă sursa artificială de sunete.





Johann Wolfgang von Goethe (1749–1832), poet german



Heinrich Heine (1797–1856), poet german



Franz Schubert (1797–1828), compozitor austriac, a creat un număr impresionant de lucrări. A devenit celebru datorită celor 600 de lieduri compuse pe versurile unor mari poeți (Heinrich Heine, Johann Wolfgang Goethe).



Secvențe din spectacolul de operă *Rigoletto*.



Știați că?

Franz Schubert s-a născut în 1797, la șase ani după moartea lui Mozart, și a trăit în timpul epocii de glorie a geniului Beethoven. F. Schubert este primul mare compozitor din istoria muzicii care a reușit să se întrețină din munca sa de compozitor.

Trandafirul

Versuri: J. W. Goethe

Muzica: Franz Schubert

Allegretto

p *rit.* *rall.* *a tempo*

Un bă-iat vă - zu cres - cand Co - lo pe căm - pi - e, Tran - da - fi - rul
 Și i-a spus: Te voi lu - a, Floa - re din căm - pi - e, Tran - da - fi - ru -
 Bă - ie - ța - șul a lu - at Floa - rea din căm - pi - e, Tran - da - fi - rul i

cel plă - pând, Și s-a dus la ei fu - gind, Plin de bu - cu -
 spu - se: Ba! Eu cu spini te-oi în - țe - pa, Bi - ne n - o să - ți
 l-a-n - țe - pat, Cât a plâns și a of - tat, Doar bă - ia - tul

ri - e! Tran - da - fir, tran - da - fi - raș, Floa - re de căm - pi - e!
 fi - e!
 ști - e!

Audiții

• Giuseppe Verdi – *Aria Ducei de Mantua* din opera *Rigoletto*

• Joseph Haydn – Simfonia nr. 94 *Surpriza*, partea a II-a



EVALUARE

1 Încercuiți răspunsul corect:

30 p

• Sunetul este o senzație auditivă creată de:

- a) vibrații
- b) mișcare
- c) lovire

• Înălțimea sunetului este:

- a) o proprietate a sunetului muzical
- b) o piesă vocală
- c) o nuanță

2 Realizați corespondența:

30 p

RITM

MELODIE

DINAMICĂ

COLORIT TIMBRAL

ÎNĂLȚIME

DURATĂ

TIMBRU

INTENSITATE

3 Realizați un eseu, de o pagină, având ca temă sunetul.

30 p

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Total: 100 p



PROIECT

Împărțiți-vă în echipe de câte 5-7 elevi și realizați un proiect care să conțină desene, fotografii, informații legate de Aparatul auditiv – sistem de recepție și prelucrare a semnalelor sonore. Prezintă în clasă, sub forma unei lucrări plastice sau în format electronic (prezentare Power Point).

Elemente de limbaj muzical

LECȚIA 1	Stabilitatea intervalelor	28
LECȚIA 2	Alterațiile accidentale	32
LECȚIA 3	Cromatisme în tonalitate	34
RECAPITULARE		36
EVALUARE		36

UNITATEA 3



Stabilitatea intervalelor

Oamenii mari și muzica

„Muzica este arta de a gândi cu sunete.”

Jules Combarieu



Vocabular

simultan – acțiune, fenomen, eveniment care are loc în același timp cu altele.

Muzica, după cum am învățat, se compune din trei elemente fundamentale: ritmul, melodia și armonia.

Armonia reprezintă combinația dintre diferite sunete (note) muzicale, care se aud simultan.

Studiul melodiei și al armoniei nu este posibil fără cunoașterea temeinică a intervalelor muzicale (studiate la clasa a VI-a).

Să ne amintim

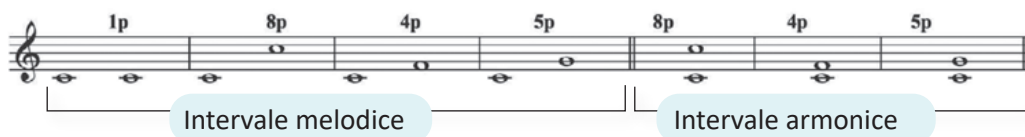
Intervalul a fost definit ca fiind raportul de înălțime între două sunete muzicale.



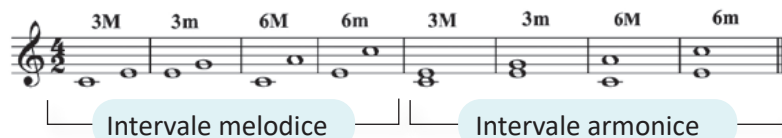
Rețineți

Intervalele pot fi clasificate după următoarele criterii:

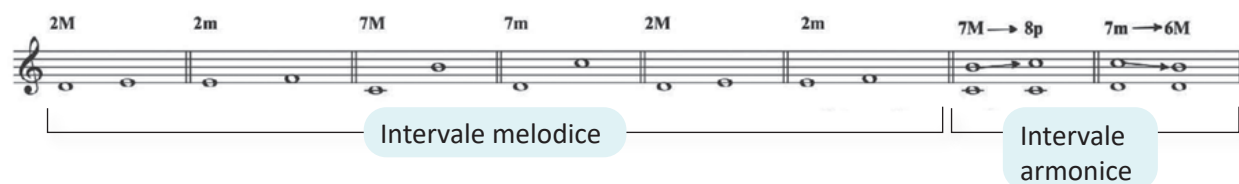
- 1 Desfășurarea în timp a sunetelor muzicale:
 - intervale melodice (ascendente și descendente)
 - intervale armonice (sunetele se intonează deodată/simultan)
- 2 Mărimea cantitativă (numărul treptelor)
- 3 Mărimea calitativă (conținutul în tonuri și semitonuri)
- 4 Stabilitatea intervalului (consonanța și disonanța) se manifestă atât la intervalele melodice, cât și la cele armonice.
 - Intervalele consonante au o sonoritate destinsă, sunt stabile și nu cer rezolvare.
 - prima perfectă, octava perfectă
 - cvarta perfectă, cvinta perfectă



- terța mare și terța mică
- sexta mare și sexta mică



- Intervalele disonante au o sonoritate tensionată, sunt instabile și cer rezolvare.
- secunda mare și secunda mică
- septima mare și septima mică



- cvarta mărită (4+) și cvinta micșorată (5-)



Rezolvarea intervalurilor disonante



Marșul lui Iancu

Muzica: Timotei Popovici

Energico

As - tăzi cu bu - cu - ri - e Ro - mâ - ni - lor ve - niți.

As - tăzi cu bu - cu - ri - e Ro - mâ - ni - lor ve - niți.

Audiții

- Timotei Popovici – *Cucule, peană galbănă*
- Iacob Mureșianu – *La mijloc de codru des*

Timotei Popovici (1870–1950), compozitor, folclorist, dirijor și pedagog român. Și-a desfășurat întreaga activitate la Brașov și la Sibiu. A realizat numeroase compoziții pentru cor: *Morarul, La oglindă, S-a dus cucul de pe-aici, Cucule, peană galbănă*.

La mijloc de codru des

Versurile: Mihai Eminescu

Muzica: Iacob Mureșianu

Moderatto

La mij - loc de co - dru des Toa - te pă - să - ri - le -

De co - dru des Pă - să - ri - le

ies Din hu - ceag de a - lu - niș La vo - io - sul lu - mi - niș.

ies Din hu - ceag de a - lu - niș La vo - io - sul lu - mi - niș

Iacob Mureșianu (1857–1917), vărul lui Andrei Mureșianu (autorul versurilor imnului național, *Deșteaptă-te, române!*), a compus piese corale, precum *La mijloc de codru des*, dar și balade, cum ar fi *Mănăstirea Argeșului* sau *Brumărelul*.



Brindisi („Libiamo ne'lieti calici”)

Opera *Traviata*

Muzica: Giuseppe Verdi



Angela Gheorghiu în opera *Traviata*.

Allegretto con grazia



Li - bia - mo, li - bia - mo ne' lie - ti ca - li - ci
la - fug - ge - vol, fu - ge - vol o - ra s'in
Pri - e - teni, vo - ios să - n - chi - nă - pa - ha - rul Și
cli - pa a - ceas - ta, ui - tând tris - te - țe - a, Noi



che la - bel - lez - za in - fio - ra, E Li - biam ne'
ne - brie - a vo - lut ta.
azi să - cân - tăm fru - mu - se - țe - a. Și - n
ve - seli - să - fim ne - n - ce - tat. În - chin pa -



dol - ci fre - mi - ti che su - sci - ta l'a - mo - re poi ché quell
ha - rul fi - o - ru - lui Ce dra - gos - tea tre - zeș - te Pri - vi - rea



oc - chio al co - re on - ni - po - ten - te va. Li - bia - mo, a -
ce ne - vră - jeș - te În i - nimi s - a stre - cu - rat. În - chin pen - tru



mo - re, a - mor fra i ca - li - ci più cal - di ba - ci a vră.
dra - gos - te, pen - tru - a - ce - ea Ce i - ni - ma mi - a fer - me - cat.



Opera *Traviata* este o melodramă în trei acte, inspirată după un roman celebru al epocii, *Dama cu camellii*, de Alexandre Dumas fiul.

Alterațiile accidentale

Oamenii mari și muzica

„Muzica este un act al minții omenеști, care pune ordine în lumea sunetelor.”
Igor Stravinski

Știați că?

În anul 1501 a fost înființată prima editură muzicală. Acest lucru a constituit un factor important în popularizarea muzicii și a dus la uniformizarea scrierii notelor.



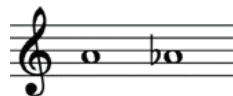
Să ne amintim

Modificarea înălțimii sunetelor muzicale se notează prin semne grafice denumite alterații.

Diezul urcă sunetul cu un semiton.



Bemolul coboară sunetul cu un semiton.



Becarul anulează efectul ambelor semne de alterație, readucând sunetul la înălțimea lui naturală.



Rețineți

Rolul alterațiilor în scara muzicală este unul dintre criteriile de clasificare a acestora. După acest criteriu, alterațiile pot fi de două feluri: constitutive și accidentale.

Alterațiile constitutive:

- sunt cele care fac parte dintr-o tonalitate;
- se scriu imediat după cheia sol;
- efectul lor asupra sunetelor alterate durează pe tot parcursul piesei muzicale;
- poartă denumirea de armură.

Vocabular

vals – dans de origine populară germană și austriacă în măsură de trei timpi.

balet – spectacol teatral dansat, care are la bază un subiect.



Alterările accidentale:

- sunt cele care modifică suitor sau coborâtor unele din treptele scării muzicale (tonalității);
- se scriu pe parcursul unei piese muzicale;
- efectul lor asupra sunetelor alterate durează până la bara de măsură (o măsură).

Vals din baletul Coppelia

Muzica: Leo Delibes

Tempo di valse. Lento (Mișcare de vals. Lent)



Léo Delibes

(1836–1891),
compozitor francez
care a înregistrat
un mare succes cu
baletul *Coppelia*,
inspirat după basmul
lui E.T.A. Hoffman.

Coborâi din deal în vale

– Cântec popular din Maramureș –

Allegretto



1. Co - bo - râi din deal în__ va - le, Co - bo - râi din deal în va - le,
2. Eu la dor am prins a__ spu - ne, Eu la dor am prins a spu - ne:
3. Mai vă - zu - ta - i om de__ trea - bă, Mai vă - zu - t - ai om de trea - bă,



Mă - n - tâl - nii cu do - ru - n__ca - le, Mă - n - tâl - nii cu do - ru - n ca - le,
Măi, do - ru - le, Măi, ne__ bu - ne, Măi, do - ru - le, măi, ne - bu - ne,
Să nu - i fi - e lu - mea__ dra - gă, Să nu - i fi - e lu - mea dra - gă?



Do - ru prin - se - a mă - n - tre - ba:___ Do - ru - mi - i de ci - ne - va?___
Mai vă - zu - t - ai om pe lu - me Să nu - i fi - e dor de mi - ne?
Mai vă - zu - t - ai om fru - mos___ Să nu fi - e dră - găs - tos?___



Do - ru prin - se - a mă - n - tre - ba:___ Do - ru - mi - i de ci - ne - va?___
Măi vă - zu - ta - i om pe lu - me Să nu - i fi - e dor de mi - ne?
Mai vă - zu - ta - i om fru - mos___ Să nu - i fi - e dră - găs - tos?___

Cromatismele în tonalitate

Oamenii mari și muzica

„Muzica este artă, cu materialul cel mai imaterial.”
Platon

Știați că?

„De când aveam zece ani, unele cromatismele wagneriene făceau parte din sistemul meu vascular; dacă aș renunța la ele, aș avea impresia că mi-am tăiat un picior sau un braț... La unsprezece ani, lucram deja marile forme: rondoul, sonata, variațiunile, pe care însă, înainte de a le învăța, le compusesem deja. Scriam mai cu seamă uverturi inspirate de Wagner; după mai bine de șaizeci de ani, le cunosc încă pe dinafară. Memoria mea!”

George Enescu

Cromatismul se formează dintr-o succesiune de semitonuri.

Modificarea cromatică a sunetelor muzicale se notează prin intermediul alterațiilor.

O gamă este cromatică atunci când sunetele componente se succed numai prin semitonuri (semitonuri diatonice și semitonuri cromatice).

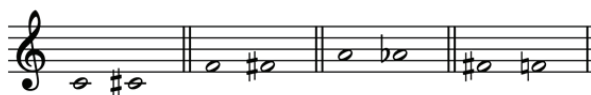
Semitonul diatonic este format din două sunete cu denumiri diferite.

Exemple de semitonuri diatonice

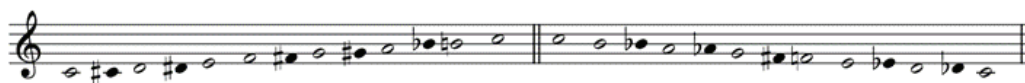


Semitonul cromatic este format din două sunete cu aceeași denumire.

Exemple de semitonuri cromatice



Cromatizarea Gamei Do major



Cromatizarea Gamei la minor



Imagine din spectacolul de operă *Parsifal* de R. Wagner

Rețineți

Fragmentul muzical *Habanera*, din opera *Carmen* de Georges Bizet, în tonalitatea re minor, primește o construcție cromatică datorită succesiunii de semitonuri.

Cromatismul în tonalitate conferă lucrării muzicale un caracter descriptiv.

Cromatismul atinge apogeul prin operele lui Richard Wagner.





Habanera

Opera *Carmen*

Muzica: Georges Bizet

Allegretto quasi andantino



P

Stra-nie pa-să-re c a - mo-rul ce-n laț nu poți u - șor s-o

prinzi, În za - dar o tot chemi în - tr-u-na, Și la-țu-n - tru - na il în -

tinzi În za - dar-te rogi și-a - me-ninți U - nu-i is - teț, ce-lă-lalt tă - cut. Și-a-cel

ce nu mi - a spus ni - mi-ca din toți, a - ce - la mi-a plă - cut.

Espress.

A - mor, A - mor, a - mor, a - mor, A-mo-ru-i

un co-pil pri - beag ce-n veci cu legi nu poți să l stă-pâ - nești, De nu-ți sunt

dra - gă, tu mi-cești drag Și de-mi drag să te fe - rești

De nu-ți sunt dra - gă cu, de nu-ți sunt dra - gă, tu mi-cești drag,

cresc. f

Șide-mi cești drag, de-mi cești drag să te fe - rești.

Vocabular

habanera – dans de origine spaniolă, într-un tempo moderat, în măsură de 2/4.

Audiții

- Richard Wagner – fragment din opera *Tristan și Isolda*
- Georges Bizet – *Habanera* din opera *Carmen*



RECAPITULARE

- 1 Ce numim în tonalitate gamă cromatică?
- 2 Să se cromatizeze prin intonarea și numirea alterațiilor respective gamele Do major și la minor.
- 3 Scrieți pe caiet intervalele re – la (cvintă perfectă) și mi – fa (secunda mică) și analizați oral consonanța și disonanța acestora.

AUTOEVALUARE

- I** Scrieți, pe caiet, litera corespunzătoare răspunsului corect: 30 p
1. Efectul alterațiilor accidentale durează:
 - a) o singura măsură;
 - b) pe tot parcursul cântecului;
 - c) două măsuri.
 2. Intervalul disonant este:
 - a) septima mare (7M);
 - b) cvarta perfectă (4p);
 - c) cvinta perfectă.
- II** Realizați corespondența dintre cele două coloane: 30 p
- | A | B |
|--|----------------|
| 1. O succesiune de semitonuri formează | 1. consonant |
| 2. Semiton diatonic | 2. mi-fa |
| 3. Interval cu sonoritate stabilă | 3. cromatismul |
- III** Scrieți, pe caiet, gama cromatică a tonalității Do major, în urcare și în coborâre. 30 p
 Se acordă 10 puncte din oficiu. Total: 100 p

PROIECT

Îmbogățește-ți cunoștințele, realizând un proiect despre viața și creația compozitorului GEORGES BIZET. Prezintă în clasă, fie în format letric (hârtie A4), fie în format electronic (document Word, prezentare Power Point).

Repertoriul ocazional și neocazional în folclor

LECȚIA 1	Repertoriul ocazional	38
	Colindele, cântecele de stea,	
	Colindele cu mască animalieră	39
	Repertoriul de Florii	43
LECȚIA 2	Repertoriul neocazional	45
	Folclorul copiilor	45
	Cântecul propriu-zis	47
EVALUARE		50

UNITATEA 4



Repertoriul ocazional

Oamenii mari și muzica

„...poporul spune uneori într-un simplu cântec mai mult decât s-ar putea spune într-o simfonie...”

Tiberiu Brediceanu

Folclorul reprezintă totalitatea creațiilor artistice și literare ale unui popor și poate fi ocazional și neocațional.

- Folclorul ocazional este legat de momente importante din viața omului (repertoriu de nuntă etc.) sau de anumite date calendaristice (colinde și cântece legate de sărbătorile de iarnă, de Florii și de Paști etc.).

- Folclorul neocațional poate fi practicat în orice moment al anului (folclorul copiilor, cântecul propriu-zis, doina și balada).



Imagini din Muzeul Satului, București



Știați că?

Marele compozitor român George Enescu a realizat o sinteză genială între melosul popular și tradițiile muzicale europene.

Vocabular

tulnic – instrument muzical popular de suflat, folosit pentru semnale.

melos – melodie, cântec; partea melodică a unei compoziții muzicale.

Rețineți

Creația populară are următoarele trăsături:

- nu are autor (anonimă);
- este transmisă prin viu grai (orală);
- suferă transformări de la o generație la alta (colectivă);
- este sincretică.



Grup de femei îmbrăcate în costume tradiționale, cântând la tulnic



Colindele, cântecele de stea, colindele cu mască animalieră

Tradițiile, obiceiurile și dansurile fac parte din zestrea culturală a diverselor regiuni geografice.

În cultura tradițională românească, cele mai prezente s-au dovedit a fi colindele legate de obiceiurile de iarnă.

Prin obicei înțelegem ansamblul manifestărilor folclorice ale unui popor, legate de anumite sărbători sau de momente importante din viața omului.

Mai răspândite și spectaculoase sunt colindele propriu-zise, cântecele de stea, colindele cu mască animalieră (*Capra*, *Ursul*), dansurile (*Căiuții*, *Călușerii*) și teatrul popular.

Colindele propriu-zise conțin scurte povestiri pe teme biblice, familiale, profesionale, care îmbină realul cu fantasticul.



Oamenii mari și muzica

„Căci nu e datorie românească mai vrednică de a fi îndeplinită și nu e osteneală mai de folos decât să facem părtași pe cei mai tineri... de bunurile sufletești moștenite din vechime, să le predăm lor ca pe o zestre de mare preț. Iar zestre mai de preț nu e alta ca averea de cuget și simțire închisă și păstrată cu sfânta grijă de-a lungul vremurilor, în adâncurile sufletului românesc și creștinesc al moșilor și strămoșilor noștri.”

George Breazu

George Breazu (1893-1961), muzicolog, profesor, folclorist și critic muzical. S-a născut în județul Dolj.



Scoală gazdă din pătuț

– colind din Maramureș –

Moderato



1. Scoa - lă gaz - dă din pă - tuț, _____ Flo - ri - le dal - be,
2. Că mă - mu - ca n-o fă - cut, _____
3. Pe când si - t-a că - pă - tat, _____
4. Când co - va - ta o tom - nit, _____
5. Când cup - to - rul l-o li - pit, _____



- Și ne dă un co - lă - cuț, _____ Flo - ri - le, flo - ri - le, dal - be.
 Si - tă ra - ră n-o a - vut, _____
 Co - va - ta i s-a cră - pat, _____
 Cup - to - rul i s-a ur - nit, _____
 A - nul Nou a și ve - nit, _____



La Vitleem colo-n jos

– colind din Oltenia –

Potrivit



1. La Vit - le - em co - lo - n jos, _____ Ce - rul



- ar - de lu - mi - nos. _____ Prea cu -



- ra - ta naș - te as - tăzi pe Hris - tos.!

Naște-n ieslea boilor
 Pe-mpăratul tuturor.
 Prea curata stă și plânge-ncetișor.
 N-are scutec de-nfășat,

Nici hăinuțe de-mbrăcat,
 Prea curata, pentru pruncul de-mpărat.
 Nu mai plânge, Maica mea,
 Scutecele noi ți-om da,
 Prea curata, pruncul sfânt de-i înfășa.



Închinarea păstorilor

Muzica: Vasile Popovici

Moderato



I. Noi um-blăm și co-lin-dăm, Flo ri - le dal - be*



Pe Dum-ne-zeu că - u - tăm, — Flo - ri - le dal - be.



A - ler - ga - răm și - L a - fla - răm. Flo - ri - le dal - be



În ies - le la boi năs - cut, — Flo - ri - le dal - be.

Vântul dulce tragă-nă,
Florile dalbe,
Pruncul de mi-L leagă-nă,
Florile dalbe,
Ploaia caldă fiul scaldă,
Florile dalbe,
Neaua ninge, nu-L atinge,
Florile dalbe.

Pruncul mâinile-și întinde,
Florile dalbe,
Maica sfântă le sărută,
Florile dalbe,
La pământ plecându-ne,
Florile dalbe,
Și noi sărutându-le,
Florile dalbe.

Bucuroși să-L prăznuim,
Florile dalbe,
Cu daruri să-L dăruim,
Florile dalbe,
Cu stele albe de flori,
Florile dalbe,
Și-o oaie cu miel prior,
Florile dalbe.



Moderato

– cântec de stea –



Magii, cum zăriră
Steaua, și porniră,
Mergând după rază,
Pe Hristos să-L vază.

Și dacă sosiră,
Îndată-L găsiră,
La Dânsul intrară
Si l se-nchinară.

Cu daruri vestite,
Lui Hristos menite,
Luând fiecare
Bucurie mare,

Care bucurie
Și aici să fie
De la tinerețe
Pân' la bătrânețe.



– colind cu mască animalieră –

Audiții

- Colinde de Crăciun, în interpretarea corului *Madrigal*



Cântat:

Noi am prins-o pe-nserat
Și-am venit cu dânsa-n sat;
Așa-i din bătrâni lăsat,
Cu căprița de umblat.
Foaie verde și-un grăunte,
Asta-i capra de la munte,
De la munte, din Carpați,
Ce tot umblă pe sub brazi.

Vorbit:

Capra noastră-mpestrițată,
Ce stai așa supărată?
Spune doar, fără' de necaz:
Ai mâncat tu ceva azi?
Capra:
Be-hehe!
Cântat:
Foaie verde și-o alună,

la-ți, căpriță, sara bună,
Hai, căpriță, hai afară,
Că la anu' venim iară.
Vorbit:
Sănătate, gospodari,
La anul și la mulți ani!

Repertoriul de Florii

Duminica Floriilor este o sărbătoare creștină, fără o dată exactă, ce precede Paștele cu o săptămână și comemorează intrarea lui Iisus în Ierusalim în zilele dinaintea patimilor.

Denumirea de Florii își are originea într-o sărbătoare romană, Floralia, dedicată renașterii naturii.

În această zi, credincioșii duc la biserică ramuri de salcie pentru a fi sfințite și puse apoi la icoane sau la uși.

Oamenii mari și muzica

„Muzica și rugăciunea
sunt o poezie.”

Simone de Beauvoir



Azi cu toți să prăznuim

– colind de Florii din colecția Gheorghe Cucu –

Allegretto



1. Azi cu toți să prăz - nu - im, Pe Ii - sus să-L prea - mă -
2. Azi in - tră - n le - ru - sa - lim Că - la - re pe mînz a -
3. La poar - tă e - n - tîm - pi - nat, Toți O - sa - na I - au cân -
4. Prun - cii cu stîl - pări în mâ - nă Cîm - tă cu toți îm - pre -



- rim. Hris - tos vi - ne - n - ce - ti - nel Spre pa - ti - mă,
sin. De po - por e aș - tep - tat Ca un ma - re
tat, O - sa - na din - tru - năl - ți - me, Că Hris - tos îm -
u - nă: O - sa - na din - tru - năl - ți - me, Că Hris - tos îm -



- ca un miel. 1-4. O, mi - nu - ne! O, mi - nu - ne!
îm - pă - rat.
-pă - rat vi - ne.
-pă - rat vi - ne.



Știați că?

În Imperiul Bizantin, muzica se baza în esență pe melodii grecești.

Vocabular

orgă – instrument la care sunetul se produce atunci când, prin apăsarea unei clape, se deschide un ventil care lasă să intre aerul printr-unul din fluierile din care este compusă orga.

Imperiul Bizantin – Imperiul Roman de Răsărit.

stâlpări – ramuri verzi înfrunzite.



Orga din Biserica Neagră, Brașov

Audiții

• *Doamne Iisuse Hristoase*, în interpretarea corului Madrigal

Veniți norii de mulțime

Muzica: Gheorghe Cucu

Moderato

mf

1. Ve - niți no - rii de mul - ți - me Și co - pii și ti - ne -
2. Cel ce-i plin de bu - nă - ta - te În-trând în sfân - ta ce -

f *mf*

- ri-me, A - li - lu - ia! Toți cu ra - muri în-ver - zi - te Și cu stâl -
- ta - te, A - li - lu - ia! Vrând ca să dea mân-tu - i - re Și la toa -

mf

- pări în - frun - zi - te, A - li - lu - ia! A - li - lu - ia! Să-n-tâm -
- te iz - bă - vi-re, A - li - lu - ia! A - li - lu - ia! De a -

f *ff* *rall.*

pi - năm ca tot o - mul Pe I - i sus Hris - tos -
cum pă - nă-n ve - ci - e, A-min, Doam - ne, fi - e,

Dom-nul. A - li - lu - ia! A - li - lu - ia! A - li - lu - ia!
fi - e. A - li - lu - ia! A - li - lu - ia! A - li - lu - ia!

Doamne Iisuse Hristoase

Muzica: George Breazul

Rar și liniștit

1. Doam - ne Ii - su - se Hris - toa - se,
2. Tu ești ra - za - cea cu - ra - tă
3. Dum - ne - zeu fi - ind din fi - re,
4. Și Te-ai dat la răs - tig - ni - re,

Tu ești zori prea lu - mi - noa - se.
Și lu - mi - n-a - de - vă - ra - tă.
Ai lu - at chip de-o - me - ni - re.
Pen - tru-a noas - tră mân - tu - i - re.

Repertoriul neocazional

Folclorul copiilor

Prima treaptă a culturii unei națiuni este reprezentată de folclorul copiilor.

Acest gen se naște din dorința copiilor de a cunoaște mediul înconjurător, din nevoia firească de acțiune și de mișcare. Prin cântece, numărători, jocuri muzicale, copiii descoperă lumea.

Oamenii mari și muzica

„...cu muzică toată vârsta, toată viața și toată fapta se împodobesc și se înfrumusețează.”

Anton Pann



Ieși soare din închisoare

Șa - de bar - za pe cui - bar — În - tr-un co - pă - cel
 Și nu - mă - ră o - uă - le Stă un gân - dă - cel
 Câ - te u - nu, câ - te do - uă,
 Câ - te trei, câ - te pa - tru,
 Câ - te cinci, câ - te opt,
 Câ - te no - uă câ - te ze - ce.

Ieși berbece **Luci soare**
 Și nu - mă - ră u - nu, doi, Luci, soa-re luci Nuci și cu a - lu - ne,
 Ieși a - fă - ră din-tre noi. Că-ți dă ba-ba nuci, Ca-re sunt mai bu-ne,

Ieși soare din închisoare
 Ieși soa - re din - n - chi - soa - re Că mâi - ne e săr - bă - toa - re
 Și-n - căl - zeș - te oa - se goa - le

Auraș, păcuraș

– Humulești – Neamț –

Allegretto



A - u - raș pă - cu - ră - raș,____
 Scoa - te a - pa din u - rechi,____
 Că ți - oi da pa - ra - le vechi____
 Și ți - oi spă - la co - fe - le____
 Și ți - oi ba - te to - be - le.____

Drag mi-e jocul românesc

Cu haz

Muzica: George Breazul



1. Drag mi-e jo - cul ro - mâ - nesc, Dar nu știu cum să l - por - nesc____
 2. Că de nu l - oi por - ni bi - ne, Oi pă - ți ma - re ru - și - ne,
 3. Nu te ui - ta la co - joc, Ci te ui - tă cum mai joc,____



Hei! tra, la la, la, la, la, la, la, la, la, la, la.





Cântecul propriu-zis

Cântecul propriu-zis are o răspândire largă, se cântă în orice împrejurare și are o tematică diversificată: de dragoste, de dor, de jale, socială.

Trandafir de la Moldova

– Cântec moldovenesc –

Allegretto



Trandafir moldovenesc,
Te-aș iubi dar nu-ndrăznesc.

Trandafir de la Bacău,
Vino să te iubesc eu

Constantin Brăiloiu (1893–1958), folclorist, profesor și compozitor român. Fondator al Arhivei de folclor a Societății compozitorilor români (1928), al Arhivelor internaționale de folclor muzical din Geneva. În imaginea alăturată, etnograful Constantin Brăiloiu, înregistrând un cimpoier.

Pe deal pe la Cornățel

– Vechi cântec din Muntenia –



Oamenii mari și muzica

„Țăranul român poartă muzica în el. Ea îl însoțește în singurătatea munților și câmpiilor, ea îi liniștește spaimile, îl ajută să-și spună dorul, nostalgia inexprimabilă care îi umple sufletul.”

George Enescu



Știați că?

Marele folclorist Constantin Brăiloiu a dat cântecului popular românesc denumirea de „cântec propriu-zis” pentru a-l deosebi de genurile ocazionale.

Vocabular

etnograf – specialist care studiază cultura națională a unui popor.

cimpoi – instrument popular de suflat.

cimpoier – cântăreț la cimpoi.

M-a făcut mama oltean



1. Foa - ie ver - de mă - ghi - ran, măi____ M-a fă - cut ma - ma ol - tean, măi

Port că - ciu - lă de - as - tra - han Și că - ma - șă de tul - pan* Co - jo -

cel de miel bâr - san, măi Lea - no.____

Vocabular

astrahan – blană de miel.

tulpan – pânză de bumbac, lână sau mătase.

tufan – specie de stejar.

Foaie verde maghiran, măi
M-a făcut mama oltean, măi
Port condeiul de tufan
Unde scriu nu șterg un an
Că mi-s pui de craiovean,
măi Leano.

Cin' se ia cu mine bine
Îi dau haina de pe mine
Cin' se ia cu mine rău
Să-l păzească Dumnezeu
Că sunt șarpe de dudău,
Dă-l galbin de mușcă rău,
măi Leano.

Aseară ți-am luat cercei

– din repertoriul Mariei Tănase –

Andante



1. A - sea - ră ți - am lu - at cer - cei Tra, la, la, la, la, la, la, la,

Și - acum te văd fă - ră ei.____

acceler.



Ci - ne ți - o mai lua cer - cei____ Tra, la, la,____ la, la, la, la, la, la

Să se spân - zu - re ca ei.____

Aseară ți-am luat basma, tra, la, la...
Și acum te văd fără ea, tra, la, la...
Cine ți-o mai lua basma, tra, la, la...
Să se destrame ca ea, tra, la, la...
Aseară ți-am luat mărgăle, tra, la, la...
Și-acum te văd fără ele, tra, la, la...

Cine ți-o mai lua mărgăle, tra, la, la...
Să se deșire ca ele, tra, la, la...
Aseară ți-am luat inel, tra, la, la...
Și-acum te văd fără el, tra, la, la...
Cine ți-o mai lua inel, tra, la, la...
Să se-ncovrige ca el, tra, la, la...



Maria Tănase (1913–1963), interpretă de muzică populară, a fost supranumită „Pasărea măiastră” de către istoricul Nicolae Iorga.

„Maria Tănase e o interpretă autentică a cântecului popular românesc și o izbândă a inteligenței românești într-un domeniu care fusese banalizat și pe care ea îl salvează, redându-i toată prospețimea.”

Geo Bogza

Audiții

Cântece propriu-zise din repertoriul marilor interpreți:

- Maria Tănase – *Mă dusei să trec la Olt*
- Ileana Sărăroiu – *O bătrână într-o gară*

Mă dusei să trec la Olt

– Cântec popular românesc –

Moderato

1. Mă du - sei și mă du - sei să trec la Olt...

Cu a mea, cu a mea, Cu a mea mân - dră cu tot...

Tra, la, la, la, la, la, la, la... la...

Mă dusei, da mă dusei să trec la Olt, (bis)
Cu a mea, cu a mea, cu a mea mandră cu tot,
tra, la, la.
Și podarul, și podaru-mi cere-un zlot, (bis)
Și pe-a mea, și pe-a mea mândră cu tot,
tra, la, la.

Și unde-o fi, și unde-o fi mai mititel, (bis)
Îl trec eu, îl trec eu, îl trec eu că-s voinicel,
tra-la-la.

Dar decât, dar decât să-i dau un zlot, (bis)
Mai bine, mai bine, mai bine trec Oltu-not,
tra, la, la.
Că unde-o fi, că unde-o fi Oltul mai mare,
(bis)
Mă trece, mă trece, mă trece mândra-n
spinare,
tra, la, la.



EVALUARE

I Copiați rebusul pe caiet și rezolvați-l.

40 p

1. Ansamblul manifestărilor
folclorice ale unui popor...2. În cultura tradițională
românească, cele mai
răspândite sunt colindele
legate de sărbătorile de...3. Supranumită „Pasărea
măiastră” de către istoricul
Nicolae Iorga: MARIA ...

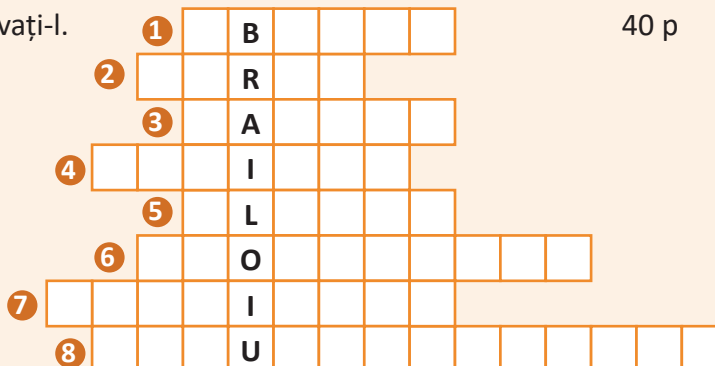
4. Cântecele propriu-zis poate avea și o tematică ...

5. *Azi cu toți să prăznuim* este un colind de ...

6. Cântecele populare românești a primit denumirea de cântec (2 cuvinte) ...

7. Colindele de Crăciun aparțin folclorului ...

8. Copiii descoperă lumea prin (2 cuvinte) ...



II Completați, pe caiet, enunțurile de mai jos privind următoarele cuvinte:

30 p

CREȘTINĂ, NEOCAZIONAL, ANONIMĂ

1. Creația populară românească este ...

2. Duminica Floriilor este o sărbătoare ...

3. Cântecele propriu-zis aparține repertoriului ...

III Audiați cântecele *Drag mi-e jocul românesc* de George Breazu și scrieți pe o foaie sau în caiet sentimentele pe care vi le inspiră acest cântec.

20 p

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Total: 100 p



PORTOFOLIU

Alege o zonă geografică din România
și realizează o mapă care să conțină
următoarele informații:

- imagini sau fotografii cu dansurile
și costumele populare și cântecele de joc
specifice zonei;
- descrie în 8-10 rânduri cântecele de joc
specific zonei și menționează o strofă
din versurile cântecului ales.



PROIECT

Realizați un eseu având ca temă „Obiceiuri
legate de sărbătorile de iarnă”
Prezentați în clasă fie în format letric
(hârtie A4), fie în format electronic
(document word).

Elemente de forme muzicale și istoria muzicii

LECȚIA 1	Operarea cu elemente de construcție a discursului muzical	52
	Repetiția și Secvența	52
	Variația și Contrastul	54
LECȚIA 2	Elemente de forme muzicale și istoria muzicii	55
RECAPITULARE		58

UNITATEA 5





Operarea cu elemente de construcție a discursului muzical

Oamenii mari și muzica

„Muzica trebuie să fie scânteia ce aprinde focul în sufletul omenesc.”

Ludwig van Beethoven



Rețineți

REPETIȚIA este importantă în muzică. De-a lungul istoriei muzicii s-au conturat o serie de genuri muzicale care au la bază acest procedeu de compoziție, cum ar fi ciaccona și passacaglia.

Rondoul este altă formă muzicală care are la bază o temă principală (refren) simplă, ce se repetă de mai multe ori fără nicio schimbare și este însoțită de alte teme secundare, de fiecare dată diferite.

Tamburina (fragment)

Muzica: Jean Philippe Rameau



Tamburine



Azi e sâr-bă - toa - re și iar su - nă Tam-bu - ri - na,
 su - nă ne-n - ce - tat, Pe flă - căi și fe - te îi a -
 du - nă, Jo - cul să por - neas - că în - fo - cat.
 Ti - ne - re - ța sal - tă - n pas gră - bit, Pes - te sat se
 'nal - tă chi - u - it, Via - ța - i vre - re și pu -
 te - re, Cu pri - vi - rea cu - prind fi - rea.



Jean Philippe Rameau (1683–1764), compozitor și organist francez, unul dintre cei mai de seamă teoreticieni ai secolului al XVIII-lea. Este autorul unui celebru tratat de armonie.



SECVENȚĂ este o tehnică de compoziție care constă în repetarea unei formule melodice pe trepte (sunete) diferite.

Sonata pentru pian nr. 16 (Sonata facile) în Do major

– K. 545, prima parte –

Muzica: Wolfgang Amadeus Mozart

Allegretto



Vocabular

ciaccona – dans vechi de origine spaniolă.

passacaglia – cântec de origine spaniolă din secolul al XVI-lea.

rondo – dans popular francez care are la origine cântece de dans medievale.

simfonie – lucrare muzicală pentru orchestra simfonică.

cvartet – lucrare muzicală compusă pentru patru muzicieni.

sonată – lucrare muzicală a cărei denumire derivă din latinescul sonare (a suna).

tamburină – instrument de percuție prevăzut pe margine cu plăcuțe metalice sau clopoței.



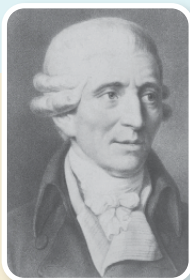
Muzeul
Mozart
Geburtshaus
(casa natală
a compo-
zitorului) –
Salzburg, Austria

Joseph Haydn

(1732 – 1809)

a fost primul reprezentant al clasicismului vienez.

Începe studiul muzical la vârsta de șase ani. Creația sa cuprinde un număr mare de lucrări: 104 simfonii, cvartete, concerte, oratorii. Dintre cele 104 simfonii ale sale, amintim: *Ceasornicul*, *Surpriza*, *Cimpoiul*, *Despărțirea*.

**Știați că?**

Simfonia nr. 94, de Joseph Haydn, este denumită *Surpriza* sau *Lovitura de timpan*, deoarece în partea a II-a, după un pianissimo de 16 măsuri, intervine brusc lovitura de timpan în forte.

W. A. Mozart a compus pentru pian 23 de lucrări, considerate cele mai importante compoziții ale acestui gen.

Sonata pentru pian în Fa major, KV331, demonstrează geniul lui Mozart prin jocul variațiunilor, neegalat de atunci.

Audiții

- Wolfgang Amadeus Mozart – *Rondo alla turca*, *Sonata facile*, *Sonata pentru pian în Fa major*
- Joseph Haydn – Simfonia nr. 94 *Surpriza*

VARIAȚIA sau **TEMA CU VARIAȚIUNI** constă în modificarea armoniei, a melodiei sau a ritmului temei principale.

În istoria muzicii, un exemplu de temă cu variațiuni îl întâlnim în partea a II-a a Simfoniei nr. 94 *Surpriza*, care îi aparține compozitorului Joseph Haydn.

CONTRASTUL se realizează prin varietatea intensităților și mișcărilor într-o lucrare muzicală.

În partea a doua a Simfoniei nr. 94 *Surpriza* apare și contrastul, realizat prin varietatea intensităților, de la pianissimo până la forte.

Fragment din partea a II-a a Simfoniei Surpriza

Muzica: Joseph Haydn

Andante

**Variațiune**

Andante



Elemente de forme muzicale și istoria muzicii

Fiecare etapă istorică a adus în prim-plan anumite genuri și forme muzicale.

În epoca Renașterii (între secolele al XIV-lea și al XVI-lea), muzica a devenit tot mai complexă. În Italia s-a dezvoltat un nou stil de compoziție muzicală, numit *Ars Nova italiana*. În secolul al XIV-lea, compozitorii italieni au reușit să realizeze melodii simple și frumoase, compunând lucrări muzicale pe două sau pe trei voci.

Elementul care definește muzica Renașterii îl constituie textul. Cu ajutorul textului, compozitorii exprimau cel mai bine sentimentele umane, conferind expresie muzicii.

În perioada clasică, au fost perfecționate principalele forme muzicale. A apărut sonata, care a fost integrată apoi în cvartete și simfonii.



Natură statică cu instrumente muzicale,
Cristoforo Munari (1667–1720).

Orazio Vecchi (1550–1605), compozitor italian, a conferit lucrărilor sale un argument dramatic complex, ce se dezvoltă între mai multe persoane. Prin compozițiile sale, s-a făcut un pas important în domeniul muzical, punându-se piatra de temelie pentru operă.

Oamenii mari și muzica

„Nu este înțelept să distrugi până când nu ai învățat să clădești, și singurul progres care poate influența profund viitorul este cel care crește din trecut, nu cel impus în mod artificial.”

George Enescu



George Enescu,
(1881–1955)





Antonio Stradivari
(1644-1737)

Vocabular

suită – compoziție muzicală alcătuită dintr-o succesiune de piese muzicale, contrastante ca mișcare și expresie.

concert – lucrare muzicală compusă pentru unul sau mai multe instrumente soliste cu acompaniament de orchestră.

sonată – lucrare muzicală compusă pentru unul sau mai multe instrumente soliste.

oratoriu – lucrare muzicală compusă pentru soliști, cor și orchestră, care are la bază un subiect, pe text religios sau profan (lumesec), fără decoruri, costume sau mișcare scenică.

madrigal – cântec de dragoste de mici dimensiuni, bazat pe texte poetice adaptate la melodie.

Rețineți

În secolul al XVI-lea, muzica instrumentală începe să-și găsească o cale proprie alături de muzica vocală.

Avântul muzicii instrumentale a constituit o contribuție majoră a perioadei baroce. Acest lucru a fost posibil datorită perfecționării instrumentelor muzicale. Dezvoltarea viorii a atins apogeul prin producțiile lui Antonio Stradivari (1644-1737).

Barocul, o perioadă care se întinde între anii 1600 și 1750, aduce o serie de noi forme muzicale: suita, concertul, oratoriul și opera.



Ezitănd între artele plastice și muzică, autoportret,
Angelica Kauffmann (1741-1807).

Muzica perioadei clasice s-a dezvoltat în secolul al XVIII-lea, prin intermediul reprezentanților Primei Școli Vieneze: Haydn, Mozart și Beethoven.

Clasic înseamnă frumusețe, armonie, simplitate și proporții.

În perioada romantică, forma a fost adaptată sentimentului și necesităților lui de exprimare.

În muzică, perioada romantică începe în jurul anului 1800 și continuă până în anul 1910.

În această epocă a existat o strânsă legătură între literatură și muzică.



Joseph Haydn cântând cu un cvartet, autor anonim

Audiții

- Jean-Philippe Rameau – *La poule, Le rappel des oiseaux*
- Antonio Vivaldi – *Anotimpurile*



De asemenea, lucrările muzicale au devenit mai lungi și orchestrele au crescut ca număr de interpreți, deoarece s-au folosit mai multe instrumente de suflat și de percuție.

Pianul a devenit instrumentul preferat al compozitorilor, întrucât era considerat de aceștia ideal pentru a-și exprima sentimentele.

Wiener Musikverein, sediul central al Orchestrei Filarmonicii din Viena începând cu anul 1870.

Musikverein are 5 sali de concert, Großer Saal este una dintre sălile cu cea mai bună acustică din lume.



RECAPITULARE

- 1 Audiați partea a II-a din Simfonia nr. 94 *Surpriza* de Joseph Haydn și vorbiți despre trăirile declanșate de această compoziție, menționând elementele de forme muzicale pe care le utilizează compozitorul.
- 2 Audiați *Sonata facilă* de Wolfgang Amadeus Mozart și scrieți în caiet despre trăirile declanșate de această compoziție, menționând elementele de forme muzicale pe care le utilizează compozitorul.

PROIECT

Îmbogățește-ți cunoștințele, realizând un proiect despre viața și creația compozitorului Wolfgang Amadeus Mozart.

Prezintă în clasă, fie în format letric (hârtie A4), fie în format electronic (document Word, prezentare Power Point).



Fișă de observare sistematică a activității și a comportamentului elevilor



Atitudinea față de activitate. Aspectul vizat	DA	NU	PARȚIAL
Manifestă interes față de activitate			
Identifică cerințele, definește sarcinile de lucru			
Colaborează cu colegii			
Pune întrebări, caută date corespunzătoare subiectului			
Se implică activ în rezolvarea cerințelor			
Identifică posibilități de aplicare în viața de zi cu zi			

Evoluția unor genuri muzicale

LECȚIA 1	Opera ca gen al muzicii culte	60
	Opera în preclasicism	60
	Evoluția operei în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea	61
	EVALUARE	64
	Evoluția operei în secolul al XIX-lea	65
	AUTOEVALUARE	70
LECȚIA 2	Elemente sincretice în genul operei	71
	EVALUARE	73
LECȚIA 3	Rapsodia	74

UNITATEA

6



Opera ca gen al muzicii culte

Oamenii mari și muzica

„Vocea este un instrument
de la Dumnezeu.”

Nicolae Herlea



Nicolae Herlea

Florența, Italia



Audiții

- Claudio Monteverdi —
opera *L'Orfeo*

Opera în preclasicism

În epoca preclasică (începutul secolului al XVII-lea) au apărut noi genuri muzicale care au influențat evoluția muzicii.

Una dintre inovații este opera, o lucrare muzicală amplă, care are la bază un subiect.

În acest spectacol de scenă se realizează împletirea tuturor formelor de artă: poezia, muzica și dansul.

Rețineți

Opera a apărut în Italia, centrul muzicii baroce. La Florența a apărut camerata muzicală, cunoscută și sub denumirea de Camerata florentină, în care oamenii de cultură – poeți, muzicieni, filozofi – se întâlneau, pentru a readuce tradiția teatrului antic grecesc. De aceea, primele opere au avut la bază subiecte inspirate din mitologia greacă. Primii reprezentanți ai operei au fost Claudio Monteverdi, la Veneția, și Jacopo Peri și Giulio Caccini, la Florența.

La scurt timp, acest gen muzical s-a extins în toate cercurile muzicale din Europa.

În Franța au apărut primele compoziții autohtone, avându-l ca reprezentant pe Jean Baptiste Lully, care a adaptat stilul italian de operă la opera franceză.

În Anglia, Henry Purcell a contribuit la creația de operă cu lucrările *Dido și Eneas* și *King Arthur*.

În Germania și Austria, opera italiană a avut o mare influență, avându-i ca reprezentanți pe compozitorii Heinrich Schütz (1585–1672) și Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791).

Claudio Monteverdi (1567–1643), compozitor, violinist și cântăreț italian, este cel mai important reprezentant al operei. Opera sa *L'Orfeo* (1607) este considerată a fi prima operă din istoria muzicii. Partitura lui Monteverdi reprezintă momentul de referință al începutului artistic pentru teatrul muzical.





Evoluția operei în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791), compozitor austriac, s-a născut la Salzburg, în pitoreasca regiune Tirol.

Copil-minune al unei familii de muzicieni, la vârsta de patru ani stăpânea deja clavicordul, la cinci ani compunea, iar la vârsta de șase ani cânta la vioară, fără să fi luat lecții la acest instrument. Putea interpreta muzica după partituri, era înzestrat cu o memorie muzicală excelentă și cu un talent deosebit de improvizație.

A compus numeroase capodopere în toate genurile muzicale: simfonii, concerte, sonate, opere.

Prima operă a lui Mozart, *La finta semplice* (Falsa ingenuă), a fost compusă pe când muzicianul avea 12 ani, la comanda regentului lui Iosif al II-lea, și a reprezentat un nou început, determinându-l pe copilul-minune să despartă teatrul muzical german de cel italian. Mozart a fost muzicianul care a introdus limba germană în operă, prin lucrările sale *Răpirea din serai* și *Flautul fermecat* (operă cu conținut fantastic).

În limba italiană, Mozart a compus operele *Idomeneo*, *Nunta lui Figaro*, *Don Giovanni*, *Così fan tutte*.



Oamenii mari și muzica

„Ca să vorbești despre Mozart, ar trebui să-ți înmoi pana în curcubeu.”

Denis Diderot

Știați că?

W. A. Mozart, în cei 35 de ani de viață, a creat peste 600 de compoziții înregistrate, dintre acestea evidențiindu-se 22 de opere și oratorii, 41 de simfonii, 23 de cvartete, 50 de concerte instrumentale, un număr mare de sonate pentru diverse instrumente etc.



Salzburg, Austria





Pierre Caron de Beaumarchais (1732-1799), muzician, inventator, editor, cunoscut și pentru piesele lui de teatru.



Lorenzo da Ponte (1749-1838), renumit libretist de operă. A scris librete pentru trei dintre operele lui Mozart: *Don Giovanni*, *Così fan tutte* și *Nunta lui Figaro*.

Nunta lui Figaro

Este o operă în patru acte, care are la bază piesa omonimă a lui Pierre Caron de Beaumarchais. Libretul îi aparține lui Lorenzo da Ponte. Premiera operei a avut loc la Burgtheater Viena, la 1 mai 1786.

Scenă din *Nunta lui Figaro* de W. A. Mozart la Teatrul Național de Operă și Balet Oleg Danovski, Constanța



Aria lui Figaro

din opera *Nunta lui Figaro*

Muzica: Wolfgang Amadeus Mozart

Allegro vivace

Nu mai ești flu - tu - ra - șul din soa - re, Ca - re
zboa - ră din floa - re în floa - re. Flu - tu - raș nu mai ai a - ri -
pioa - re, Dom - nul con - te ți le - a re - te zat. Flu tu -
raș nu mai ai a - ri - pia - re, Dom nul con - te ți le - a re - te - zat. etc.



Răpirea din serai

Operă comică în trei acte. Acțiunea se petrece în Asia Mică la mijlocul secolului al XV-lea.

Personajele principale sunt: Selim-Pașa, Constanța, Blonda, însoțitoarea Constanței, Belmonte, tânăr nobil spaniol și logodnicul Constanței, Pedrillo, servitorul său, Osmin, supraveghetorul lui Selim-Pașa.

Constanța, Blonda și Pedrillo sunt răpiți de pirați și vânduți lui Selim-Pașa. Belmonte încearcă să se apropie de palat pentru a-i salva pe cei trei. Osmin îl privește pe Belmonte bănuitor când acesta din urmă îl întreabă de Pedrillo. Cunosând pasiunea lui Selim-Pașa pentru grădinărit și arhitectură, Pedrillo îl recomandă pe Belmonte drept un mare arhitect care dorește să intre în serviciul său. Pentru a putea pătrunde în palat, Belmonte și Pedrillo trebuie să scape de Osmin. Belmonte vine cu o corabie pentru a putea să le răpească pe cele două fete din serai. E însă necesar să îi înșele vigilența lui Osmin. Pedrillo îi oferă acestuia o licoare menită să-l adoarmă.

Deși bănuitor la început, Osmin bea până la urmă licoarea și adoarme. Încercarea de fugă este descoperită de un sclav, care îi dă de veste lui Osmin. Acesta poruncește ca cei patru fugari să fie duși la Selim-Pașa, exprimându-și în același timp satisfacția de a-i vedea trimiși la spânzurătoare. Încercând să răscumpere libertatea sa și a celor trei, Belmonte află că tatăl său a fost pe vremuri dușmanul de moarte al lui Selim-Pașa, pe care l-a alungat din țară. În loc să se răzbune, Selim-Pașa decide să-i elibereze pe prizonieri.



Scene
din *Răpirea din serai* de
W. A. Mozart la Teatrul
Național de Operă și Balet
Oleg Danovski, Constanța



Aria lui Osmin

– fragment din opera *Răpirea din Serai* –

Muzica: Wolfgang Amadeus Mozart

Allegro vivace

O, wie will ich tri - um - phie - ren, wenn sie
Cum voi tri - um - fa, voi râ - de Când îl

euch zum Richt - platz Füh - ren, und die Häl - se schnü - ren zu, schnü - ren
voi ve - dea pe gă - de, Gâ - tul cum ți - l prin - de - n laț, prin - de - n
etc.

zu, und die Häl - se schnü - ren zu, schnü - ren zu...
laț, Gâ - tul cum ți - l prin - de - n laț, prin - de - n laț!

Vocabular

serai – palatul sultanului.

gâde – călău.

clavicord – primul instrument cu claviatură, apărut la sfârșitul Evului Mediu, considerat strămoșul direct al pianului.

improvizație – capacitate de a compune ceva la momentul cerut.

cavatină – piesă vocală scurtă dintr-o operă.

cor – personajul colectiv dintr-o operă, care comentează acțiunea.



Clavicord

Audiții

- Wolfgang Amadeus Mozart – Uvertura operei *Nunta lui Figaro*
- Aria lui Figaro din opera *Nunta lui Figaro*
- Aria Reginei nopții din opera *Flautul fermecat*
- Duetul Papageno – Papagena din opera *Flautul fermecat*
- Ludwig van Beethoven – Fragmente din opera *Fidelio*

Cor din opera *Flautul fermecat*

Muzica: Wolfgang Amadeus Mozart

Allegro

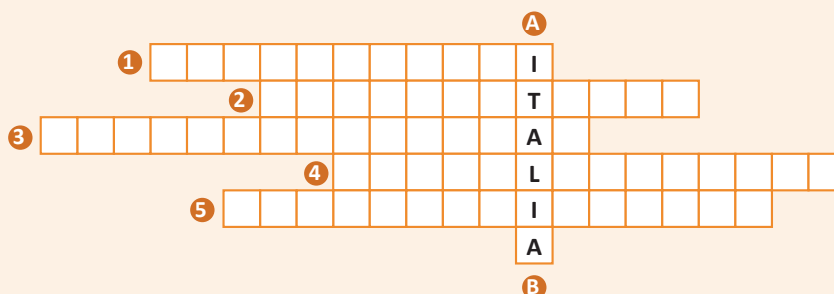


EVALUARE

Copiați rebusul pe caiet. La dezlegarea corectă a acestuia, veți descoperi titlurile operelor celebre ale compozitorului Wolfgang Amadeus Mozart.

- 1 Operă (două cuvinte) cu text în limba italiană. 20 p
- 2 Operă (trei cuvinte) cu text în limba italiană. 20 p
- 3 Operă cu conținut fantastic. 10 p
- 4 Operă (trei cuvinte) cu text în limba italiană. 20 p
- 5 Operă (trei cuvinte) cu text în limba germană. 20 p

VERTICALĂ **A-B** – APARIȚIA OPEREI – ITALIA



Se acordă 10 puncte din oficiu.

Total: 100 p



Evoluția operei în secolul al XIX-lea

În secolul al XIX-lea, Europa a trecut printr-o serie de schimbări politice și sociale, care au influențat toate formele de exprimare artistică ale epocii.

Clasicismul (secolul al XVIII-lea) s-a caracterizat prin echilibru și claritate, în timp ce Romanticismul (secolul al XIX-lea) a fost marcat de spontaneitate, emoție și pasiune.

Epoca romantică (secolul al XIX-lea) a debutat în Austria și Germania, după care s-a răspândit în întreaga Europă.

Opera a cunoscut cea mai vastă răspândire în Romanticism.

Gioacchino Rossini (1792-1868), compozitor italian, unul dintre cei mai străluciți compozitori de operă, în special de operă comică. Creația lui Rossini este vastă (39 de opere). Dintre compozițiile sale se remarcă: *Tancredi*, *Italianca în Alger*, *Bărbierul din Sevilla* și *Otello*. Ultima sa operă, inspirată din textele lui Friedrich Schiller, a fost *Wilhelm Tell*. Opera care i-a adus gloria a fost *Bărbierul din Sevilla*, o melodramă comică (buffa) în două acte. Acțiunea se desfășoară la Sevilla, la sfârșitul secolului al XVIII-lea.

Aria calomniei

– fragment din opera *Bărbierul din Sevilla* –

Muzica: Gioacchino Rossini

Ca - lom - ni-a e-un vânt de sea - ră

A - di - e-re a - bia sim - ți - tă

Ce te ia pe ne-gân - di - te, Se în - tin-de, te cu - prin-de

Și în - ce - pe și în - ce - pe-a mur - mu - ra etc.

Rețineți

Opera secolului al XIX-lea s-a caracterizat prin două direcții stilistice diferite: cea a lui Giuseppe Verdi (Italia) și cea a lui Richard Wagner (Germania).

Oamenii mari și muzica

„Muzica este timp sonor.”

Emil Cioran

Știați că?

G. Rossini (1792–1868) a continuat tradiția italiană a belcantoului, ridicând-o la un nivel universal.



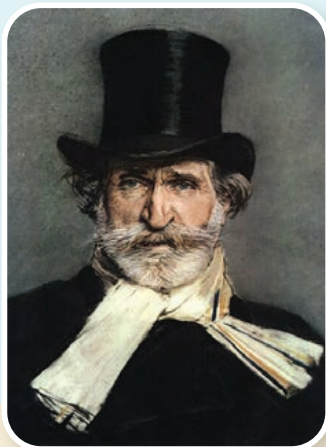
Vocabular

calomnie – afirmație neadevărată, care discreditează reputația unei persoane.

belcanto – stil italian de interpretare muzicală vocală, care înseamnă cânt frumos.

Audiții

- Gioacchino Rossini
- Uvertura operei *Wilhelm Tell*
- Cavatina lui Figaro din opera *Bărbierul din Sevilla*



Giuseppe Verdi (1813–1901), compozitor italian, s-a afirmat în momentul în care Romanticismul își manifesta puternic tendințele estetice. A realizat o continuare a artei predecesorilor săi, utilizând un limbaj cu rezonanță imediată la public.

Verdi a lăsat în urma sa mai mult de 20 de opere. Aproape toate au devenit celebre, datorită frumuseții melodiilor: *Nabucco*, *Lombarzii*, *Ernani*, *Macbeth*, *Luisa Miller*, *Rigoletto*, *Trubadurul*, *Traviata*, *Vecerniile siciliene*, *Simon Boccanegra*, *Bal mascat*, *Puterea destinului*, *Don Carlos*, *Aida*, *Otello*, *Falstaff*.

Știați că?

Opera *Aida* a fost compusă cu ocazia inaugurării Teatrului de operă din Cairo.

Audiții

- Giuseppe Verdi
- Corul sclavilor din opera *Nabucco*
- Brindisi din opera *Traviata*

Marșul triumfal

Muzica: Giuseppe Verdi

Allegro maestoso

Cân - tați glo - ri - a ță - tii, azi e sâr bă - toa___ re

De de-par - te vin bravi e - roi ce - au în - vins pe duș - mani; Lă -

sați ru - gi - le voas - tre dar spre cer să zboa___ re,

Iar în ca - lea lor pre - gă - tiți, tri - um - fal flori și e - lan. etc.

Aria lui Germont din opera Traviata

– actul II (fragment) –

Muzica: Giuseppe Verdi

Andante

De - al Pro - ven - ței drag pă - mânt, Ci - ne te - a în - stră - i - nat, Ci - ne

te - a în - stră - i - nat De - al Pro ven - ței drag pă - mânt Să - ți lași

lea - gă - nul cel sfânt Ce des - tin te - a fer - me - cat Ce des -

tin te - a fer - me - cat Să - ți lași lea - gă - nul cel sfânt etc.

Corul preoteselor din opera Aida

– fragment –

Muzica: Giuseppe Verdi

Cantabile

Să pu - nem flori și la___ uri pe frun - tea - n - vin - gă -

to - ri - lor! Cu - nuni de mân - dre flori___ s - aș - ter - nem pe scu___ tul lor etc.



Rețineți

Opera romantică în Germania s-a dezvoltat în prima jumătate a secolului al XIX-lea, compozitorii utilizând teme din legende populare, istorice și abordări romantice ale unor povești locale.

Corul vânătorilor

– din opera *Freischütz* (fragment) –

Muzica: Carl Maria von Weber

Molto vivace

Vă - nând noi__ pe__ tre - cem O via - ță fe -

ri__ ce, Prin frea - măt__ de__ co dru În zori noi por - nim. Tip

til stăm__ la__ pân - dă, Vă - nat să ne pi__ ce, Ori cer - bul__ cel__

a - ger, Fu - gind, ur - mă - rim. Su - bli - mă plă - ce - re și no - bi - lă

es - te, Mai li - ber te simți, Mai voi - nic, mai vo - ios. Iz -

bân - da, când cor - nul Su - nând ne__ dă__ ves - te, E - co - uri tre -

zi__ te Răs - pund__ zgo - mo - tos. etc.



Carl Maria von Weber

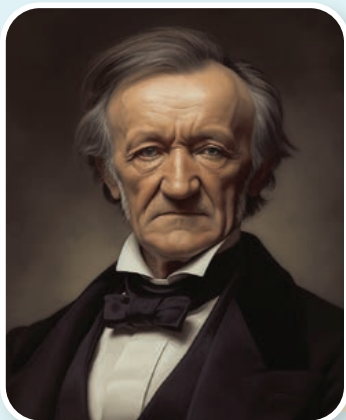
(1786–1826) este considerat „fondatorul operei populare germane” și „părintele Romantismului muzical”. A avut un real succes cu opera *Freischütz*, bazată pe o legendă populară, *Vânătorul negru*.

Știați că?

Carl Maria von Weber a fost văr prin alianță cu W. A. Mozart, prin soția acestuia, Constanze Weber. A fost numit director muzical la Opera Germană din Dresda datorită faptului că se dorea încredințarea operei saxone unei personalități naționale, opera fiind până în acel moment dominată numai de lucrări italiene. Weber era fiul unui regizor și producător teatral. La Salzburg a fost elevul lui Michael Haydn, fratele marelui compozitor Joseph Haydn.

A fost dirijor al orchestrei Teatrului Național din Praga și director muzical la Opera Germană din Dresda.

Premiera operei *Freischütz* a avut loc în 1821 și s-a bucurat de un mare succes. În zilele noastre, aceasta este aproape nelipsită de pe afișele teatrelor de operă din întreaga lume.



Richard Wagner (1813–1883), compozitor, dramaturg și dirijor german. Unul dintre cei mai renumiți creatori din istoria muzicii, reformator al operei, pentru care a construit Teatrul de la Bayreuth.

Wagner își scria singur libreturile operelor sale, majoritatea inspirate din legendele medievale.

A compus lucrări pentru pian, simfonii, opere.

Celebrele opere *Rienzi*, *Olandezul zburător*, *Tannhäuser*, *Lohengrin*, *Tristan și Isolda*, tetralogia *Inelul Nibelungilor* (care conține operele *Aurul Rinului*, *Walkiria*, *Siegfried*, *Amurgul zeilor*), *Maeștrii cântăreți din Nürnberg* și *Parsifal* au intrat în repertoriul permanent al teatrului liric universal.

Știați că?

Richard Wagner, prin intermediul legendelor nordice și germanice *Tannhäuser*, *Tristan și Isolda*, *Lohengrin* etc., își exprima concepțiile filozofice și muzicale. Datorită acestei componente mitologice, operele sale s-au transformat în lucrări cu un puternic caracter național.

Wagner și-a scris singur libretul operei *Lohengrin*.



Teatrul din Bayreuth a fost construit pentru a găzdui în mod exclusiv operele lui Wagner. Premiera operelor din tetralogia *Inelul Nibelungilor* (*Aurul Rinului*, *Walkiria*, *Siegfried* și *Amurgul zeilor*) a avut loc aici, între 13 și 17 august 1876.

Marșul nupțial

– din opera *Lohengrin* –

Muzica: Richard Wagner

Moderato

Duși de no - roc Cu drag ve - niți,

Tra - iul vă fi - e în veci fă - ră nor,

Ne - des - păr - țiți, Și fe - ri - ciți,

Prin vi - te - ji - e ca și prin a - mor.

Audiții

- Richard Wagner – Corul pelerinilor din opera *Tannhäuser*



Rețineți

În secolul al XIX-lea, Parisul devine una dintre capitalele muzicale ale lumii. Un reprezentant de seamă al epocii romantice franceze a fost compozitorul Georges Bizet.

Georges Bizet (1838–1875) și-a dedicat întreaga creație teatrului muzical. *Carmen*, una dintre cele mai renumite opere ale lui Bizet, a intrat în repertoriul marilor teatre lirice universale.

Interpretați

Să cântăm împreună *Aria Toreadorului* și *Habanera* (vedeți pagina 35) din opera *Carmen* de G. Bizet.



Aria Toreadorului

– din opera *Carmen* –

Muzica: Georges Bizet

Allegro moderato



Știați că?

Inițial, *Carmen* a fost o operă cu dialoguri recitate. După moartea lui Bizet, un prieten apropiat al acestuia, Ernest Guiraud, a modificat dialogurile în recitative. Această variantă s-a bucurat de un enorm succes. Acțiunea operii a fost inspirată dintr-o nuvelă a lui Mérimée, remarcându-se muzica descriptivă a lui Bizet.



Angela Gheorghiu în *Carmen*.

Vocabular

toreador – luptător în arenă cu taurii.

habanera – dans de origine spaniolă, într-un tempo moderat, în măsură de 2/4.

recitativ (lat. recibu = a citi, a declama) – fragment muzical dintr-o operă, executat de un solist, asemănător unei recitări, folosit pentru părțile narrative.

teatru liric – teatru de operă, operetă și balet.

Audiții

- Georges Bizet – Habanera din opera *Carmen*



AUTOEVALUARE

I Încercuiți variantele corecte dintre cele prezentate mai jos: 30 p

1) În care dintre următoarele perioade muzicale a apărut opera?

- a) Romantism b) Clasicism c) Baroc
(secolul al XIX-lea); (secolul al XVIII-lea); (Preclasicism, secolul al XVII-lea).

2) Compozitorul italian Giuseppe Verdi a compus opera:

- a) *Nabucco*; b) *Bărbierul din Sevilla*; c) *Carmen*.

3) Opera *Freischütz* a fost scrisă de:

- a) W. A. Mozart; b) C. Monteverdi; c) Carl Maria von Weber.

II Indicați în dreptul fiecărui enunț dacă este adevărat sau fals: 30 p

1) Compozitorul operei *Flautul fermecat* este G. Bizet ...

2) Operele *Aida* și *Rigoletto* au fost scrise de G. Verdi ...

3) Gioacchino Rossini a compus două opere ...

III Realizați corespondența între cele două coloane: 30 p

1) Folosită de muzicieni pentru a citi notele muzicale.

a) Clasicism

2) Perioada muzicală în care a compus Wolfgang Amadeus Mozart.

b) Italia

3) Țara de origine a multor compozitori de operă.

c) Partitura

4) Cunoscută operă a lui Georges Bizet.

d) *Carmen*

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Total: 100 p





Elemente sincretice în genul operei

Opera este un gen de artă sincretică, în care elementele specifice spectacolului de scenă – muzica vocală, muzica instrumentală, teatrul, dansul, decorurile, costumele – se îmbină pentru a dezvolta și releva un subiect al unei acțiuni dramatice.

Textul operei, denumit libret, este preluat din literatură și este cântat. Subiectul este împărțit în *acte*, *tablouri*, *scene* și *numere*, în funcție de cerințele libretului, și precedat de o introducere orchestrală, numită *uvertură*.

Personajele, într-un spectacol de operă, sunt: soliștii vocali, corul, uneori baletul, acompaniate de orchestră.

Uvertura operei Wilhelm Tell

Muzica: Gioacchino Rossini

Allegro vivace



Imagini din exteriorul și interiorul Teatrului de operă Scala din Milano, Italia.



Oamenii mari și muzica

„Se poate exprima prin vorbe ceva mai grandios?

Nu este artă mai mare decât cea muzicală!”

I.L. Caragiale

Vocabular

sincretic – caracter al unei lucrări în realizarea căreia sunt contopite elemente din mai multe arte (literatură, muzică, arte plastice, artă teatrală, artă coregrafică).

act – diviziune principală a unei opere dramatice, reprezentând o etapă în desfășurarea acțiunii.

arie – fragment muzical dintr-o operă, interpretat de către un solist vocal acompaniat de orchestra simfonică.

buff (limba italiană) – caracter comic exagerat.

duet – moment în desfășurarea operei în care două personaje (soliști vocali) interpretează melodii diferite simultan sau în dialog.

Arie din opera *La serva padrona*

– actul I, fragment –

Muzica: Giovanni Battista Pergolesi

Allegro

Ha, ha! Ce mu-tră îm-buf - na - tă! Glu - meș - te
dom-nul, mi se pa - re. Cum? Cum? Fa - ce pe su - pă -
ra - tul! Cum? Cum? Fa - ce pe su - pă - ra - tul. etc.

Duetul Geronimo – Conte din opera *Căsătoria secretă*

Muzica: Domenico Cimarosa

Cu vor - be - le - as - tea goa - le, goa - le, goa - le, goa - le,
As - cul - tă - mă o - lea - c - o - lea - c - o - lea - c - o - lea - c - o
goa - le, Cu vor - be - le - as - tea goa - le, goa - le, goa - le, goa - le,
lea - că, As - cul - tă - mă o - lea - c - o - lea - c - o - lea - c - o - lea - c - o
goa - le, S-o lași pu-țin mai moa - le, s-o lași pu-țin mai moa - le.
lea - că Și fu - ria o să-ți trea - că, și fu - ria o să-ți trea - că.

Audiții

- Giovanni Battista Pergolesi — Aria Serpinei din opera *La serva padrona*
- Domenico Cimarosa — Duetul Geronimo — Conte din opera *Căsătoria secretă*

Giovanni Battista Pergolesi (1710–1736) și **Domenico Cimarosa** (1749–1801), compozitori italieni, reprezentativi pentru stilul buf. Între operele de succes ale lui Pergolesi se numără *La serva padrona*, în timp ce opera cea mai cunoscută a lui Cimarosa rămâne *Căsătoria secretă*, aceasta înregistrând 110 reprezentații în decurs de cinci luni, doar la Napoli, în 1793.



EVALUARE

1 Realizați corespondența între cele două coloane: 30 p

- | | |
|--------------------------------|-----------------------|
| 1) Opera | a) Textul literar |
| 2) Domenico Cimarosa | b) La serva padrona |
| 3) Giovanni Battista Pergolesi | c) Lucrare sincretică |
| 4) Libretul | d) Căsătorie secretă |
| 5) Balet | e) Artă coregrafică |

2 Completați, pe caiet, spațiile libere cu termenul potrivit: 30 p

- Caracterul comic al operei poartă denumirea de ... în limba italiană.
- Îmbinarea mai multor arte într-o lucrare muzicală reprezintă o manifestare a ... în artă.

3 Scrieți, pe caiet, dacă următoarele enunțuri sunt adevărate **A** sau false **F** 20 p

- Opera utilizează elemente din teatru.
- Domenico Cimarosa este un compozitor de naționalitate franceză.
- Personajele într-un spectacol de operă sunt soliștii vocali, corul și orchestra.
- Opera nu este o lucrare sincretică.

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Total: 100 p

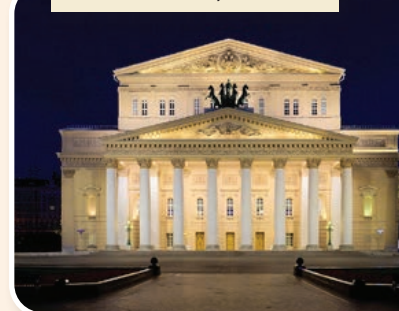
Opera de Stat
din Viena, Austria



Opera Garnier
din Paris, Franța



Teatrul Balșoi
din Moscova, Rusia



Opera din Sidney, Australia



Opera Națională din Oslo, Norvegia



Rapsodia

Oamenii mari și muzica

„Muzica pornește de la inimă
și se adresează inimilor.”

George Enescu

Vocabular

epic – specie literară ce evocă fapte, întâmplări reale sau imaginare ale unor eroi.

poturi (din limba turcă) – pantaloni purtați de haiduci în trecut.

poem – specie a poeziei epice cu caracter eroic, mitologic, legendar etc.

rapsod (în Grecia antică) – A fost un cântăreț al unor fragmente din poeme epice.

Audiții

- Franz Liszt – *Rapsodia ungară* nr. 2
- George Gershwin – *Rapsodia Albastră*
- George Enescu – *Rapsodia română* nr. 1 în La major

Știați că?

Cele mai cunoscute rapsodii române de la începutul secolului al XX-lea îi aparțin compozitorului George Enescu: *Rapsodia română nr. 1 în La major* și *Rapsodia română nr. 2 în Re major*.

Rapsodia a apărut în muzică datorită încercării compozitorilor de a pune în valoare muzica folclorică.

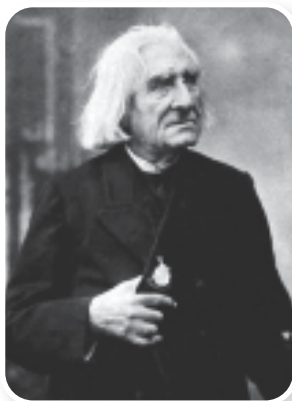
Rețineți

Rapsodia este o lucrare instrumentală care are la bază teme provenite din folclor, îmbinând citate folclorice sau melodii în spirit popular.

Termenul provine de la vechii greci, fiind un poem epic popular ce se declamă sau se cântă de către rapsozi.

Rapsodia este un gen destinat atât pianului (*Rapsodia ungară* de Franz Liszt), cât și unui instrument solist acompaniat de orchestră, în genul concertului (*Rapsodia pentru pian și orchestră* de George Gershwin).

Primele rapsodii i-au aparținut compozitorului și pianistului Franz Liszt.



Franz Liszt (1811–1886), pianist, compozitor, dirijor și pedagog de naționalitate maghiară. Unul dintre cei mai mari pianiști virtuozii. Acesta a compus 19 rapsodii, printre care și *Rapsodia română*, în care folosește melodii populare românești, culese de la Barbu Lăutaru.



George Gershwin (1898–1937), compozitor, pianist și dirijor american. Creator al așa-numitului jazz simfonic. A fost atras de genul clasic, compunând celebrele lucrări *Rapsodia Albastră* și *Un american la Paris*.



George Enescu (1881-1955), compozitor, violonist, pedagog, pianist și dirijor român.

La vârsta de patru ani cânta la vioară, iar la cinci ani a apărut în primul său concert. A început studiile de compoziție sub îndrumarea lui Eduard Caudella, după ce primele îndrumări le-a primit de la părinții săi și de la un vestit lăutar, Niculae Chioru.

În anul 1888, la sfatul lui Eduard Caudella, George Enescu s-a înscris la Conservatorul din Viena. În 1890 era elev la clasa de vioară a profesorului Joseph Helmesberger junior și la clasa de armonie și compoziție a profesorului Robert Fuchs. În anul 1893 a terminat cursurile Conservatorului din Viena, obținând medalia de argint.

Creația: două *Rapsodii Române*, *Poema română*, suite, sonate, concerte, simfonii, opera *Oedip*.



În *Rapsodia română nr. 1 în La major*, compozitorul folosește teme din melodii de joc și lăutărești ca: *Am un leu și vreau să-l beau*, din colecția Gavriil Musicescu, înțâlnit sub denumirea *Măi, stejar pletos și verde*, *Banu Mărăcine*, *Ciobănașul*, *Ciocârlia*.



Muzeul George Enescu,
București

Interpretați

Să cântăm împreună melodia populară *Măi, stejar*, respectând indicațiile din partitură.

Măi, stejar

– Melodie populară –

Allegretto

1. *Măi, ste-jar ple - tos și ver - de, Tra, la, la, — la, la, la, la,*
De sub ti - ne nu se ve - de,

Voi - ni - ce - lul cu po - turi — Și nici cea - ta de pan - duri, —

Tra, la, la — la, la, la, la, la, la, Tra, la, — la, la, la, la.



Rapsodia română nr. 1

– fragment –

Muzica: George Enescu



Oamenii mari și muzica

„În lumea muzicii eu sunt cinci într-unul: compozitor, dirijor, violonist, pianist și pedagog. Cel mai mult prețuiesc darul de a compune și niciun muritor nu poate poseda o fericire mai mare”.

George Enescu

Rapsodia română nr. 2 în Re major are un caracter descriptiv. Compozitorul folosește aici teme populare ca: *Sârba lui Pompieru*, *Pe o stâncă neagră* (după legenda *Mama lui Ștefan cel Mare* de Dimitrie Bolintineanu), *Bâr, oiță, bâr* și *Văleu, lupii mă mănâncă*.

Interpretați

Să cântăm împreună melodia populară *Bâr, oiță*.

Audiați *Rapsodia română nr. 2 în Re major* de George Enescu și remarcăți caracterul descriptiv al cântecului păstoresc *Bâr, oiță*, reprezentat de oboi, și al fragmentului *Văleu, lupii mă mănâncă*, reprezentat de cornul englez.

Bâr, oiță

– Melodie populară –

Repejor

1. Vai, să - ra - ca oa - ie blân dă, Bâr, o - i - ță bâr, bâr,
Cum se țin lu - pii la pân dă,

2. Să te - n - țe - le, să te - a - pu - ce, Bâr o - i - ță, bâr, bâr.
Și pe da - tă să te - m - bu - ce,

Elemente descriptive în muzică

LECȚIA 1 Elemente descriptive în muzică 78

RECAPITULARE FINALĂ 83

EVALUARE FINALĂ 84

UNITATEA 7





Elemente descriptive în muzică

Oamenii mari și muzica

„Muzica e simbolul armoniei în viață, al acordului desăvârșit.”

George Enescu

În epoca romantică, literatura a reprezentat sursa de inspirație, de idei, pentru compozitori. Acest fapt a dus la apariția unor noi genuri muzicale, precum *poemul simfonic*, *suita simfonică* și *simfonia programatică* (simfonia cu program).

Datorită strânsei relații cu literatura, muzica programatică devine un gen instrumental care spune o poveste sau descrie anumite scene. Fiecare lucrare are un titlu descriptiv. Unul dintre creatorii acestui gen a fost Beethoven.



Ludwig van Beethoven (1770–1827), compozitor german, născut la Bonn, una dintre marile personalități muzicale ale secolului al XVIII-lea. A început să compună încă din copilărie, impunându-se ca pianist și compozitor.

„Idolul pe care l-am adorat în primul rând a fost Beethoven. La Viena, l-am întrezărit abia în închipuire.

Înfățișarea sa, umbră tragică și solemnă, tulbura imaginația mea de copil. Muzica sa îmi potolea setea de plenitudine armonică. Impresia pe care ne-o lăsa era mai cu seamă de ordin fizic. Într-adevăr, în Beethoven găsești o măreție supraomenească ce, în mod fatal, scapă înțelegerii unui băiat de zece ani.”

George Enescu



Casa memorială
Ludwig van Beethoven
din Bonn, Germania

Simfonia a VI-a Pastorală

Beethoven a fost un mare iubitor și admirator al naturii. Adesea obișnuia să facă plimbări în aer liber pentru a se relaxa.

Această simfonie este dedicată naturii și oamenilor de la țară și este alcătuită din cinci părți:

Partea I – Impresii de bucurie trezite de sosirea la țară

Partea a II-a – Scenă la pârâu

Partea a III-a – Reuniune țărănească veselă

Partea a IV-a – Furtună, vijelie

Partea a V-a – Sentimente de recunoștință după trecerea furtunii

Simfonia a VI-a Pastorală

– fragment din partea I –

Muzica: Ludwig van Beethoven

Allegro ma non troppo



Simfonia a VI-a Pastorală

– fragment din partea a V-a –

Muzica: Ludwig van Beethoven

Allegretto



Vocabular

pastorală (din lb. italiană, păstoresc, câmpenesc) – compoziție muzicală în care este evocată o atmosferă rustică.



Bustul lui Beethoven
în Bonn, Germania



Frederic Chopin

(1810–1849), compozitor și pianist polonez. A compus muzică pentru pian solo. Interpretarea la pian și compoziția propriu-zisă erau într-o relație strânsă, cu greu putându-se face diferența între improvizație și compoziție.

În muzica sa predomină o serie de trăsături precum nostalgia și melancolia. Compozițiile sale îmbină formele muzicale clasice cu fantezia creatoare romantică.

Audiții

- Bedřich Smetana – Poemul simfonic *Vltava* din ciclul *Patria mea*
- Frederic Chopin – Studiul op. 10 nr. 4, *Torrentul*; op. 10 nr. 8, *Raza de soare*

Rețineți

POEMUL SIMFONIC este o compoziție muzicală concepută pe baza unui text literar, urmărindu-se descrierea muzicală a ideilor textului literar.

Marele compozitor maghiar Franz Liszt este creatorul poemului simfonic. După Liszt, alți mari compozitori au abordat acest gen muzical: Bedřich Smetana, Camille Saint-Saëns, Frederic Chopin, Claude Debussy, Maurice Ravel, Marțian Negrea, George Enescu.

Studiul nr. 3 op. 10 (*Intimite*)

Muzica: Frederic Chopin

Lento ma non troppo



Bedřich Smetana (1824–1884), compozitor, dirijor, pianist și fondator al școlii muzicale cehe. Dintre compozițiile sale se remarcă ciclul de poeme simfonice *Patria mea*, o lucrare muzicală descriptivă, în care compozitorul încearcă permanent să introducă muzica din țara sa în circuitul de valori culturale universale.

Poemul simfonic *Vltava*

– Tema *Vltavei* –

Muzica: Bedřich Smetana

Allegro comodo





Camille Saint-Saëns (1835–1921), compozitor, pianist și dirijor francez. A compus patru poeme simfonice, treisprezece opere, trei simfonii și suita simfonică intitulată *Carnavalul animalelor*. Lucrarea redă portrete muzicale ale unor ființe necuvântătoare cu ajutorul timbrului instrumentelor muzicale.



Lebăda

– fragment –

Muzica: C. Saint-Saëns



Carnavalul animalelor. Elefantul

– fragment –

Muzica: C. Saint-Saëns

Allegro pomposo



Violoncel



Contrabas

Vocabular

izbuc – izvor intermitent care se formează în roci de tip calcar.



Marțian Negrea

(1893–1973), compozitor român care, în lucrările simfonice *Prin Munții Apuseni* și *Povești din Grui*, descrie muzical imaginile pitorești ale Munților Apuseni (*Pe Arieș în sus*, *Cetățile Ponorului*, *Izbuc*, *Ghețarul Scărișoara*) și plaiurile transilvănene.



Ateneul Român, București



Rețineți

La începutul secolului al XX-lea s-au afirmat numeroși compozitori români, între care Mihail Jora, Marțian Negrea, George Enescu, creatorii unor lucrări muzicale impresionante prin bogăție și rafinament.

Poema română

George Enescu reușește, prin valoroasele sale creații muzicale *Poema română*, suita a III-a pentru orchestră *Săteasca*, suita pentru vioară și pian *Impresii din copilărie* să descrie frumusețile naturale și spirituale ale poporului nostru și imagini familiare din copilărie.

Audiții

- Camille Saint-Saëns – *Carnavalul animalelor*, suită simfonică
- Marțian Negrea – suita simfonică *Prin Munții Apuseni*
- George Enescu – *Poema română*
- Mihail Jora – suita *Privești moldovenești*

Poema română

– fragment –

Muzica: George Enescu

Presto marcato





Recapitulare finală

- 1 Repetați cântecele studiate în clasa a VII-a, respectând regulile de tehnică vocală.
- 2 Desenați pe caiete imaginile sugerate de muzică în timpul unei audiții.
- 3 Dați exemple de compoziții (lucrări muzicale) în care muzica se asociază cu alte arte: muzică, dans, teatru, poezie.
- 4 Copiați pe caiet și completați grila, folosind cuvintele următoare, ce reprezintă cunoștințele voastre din clasa a VII-a:

POEM, MOZART, RAPSODIE, ALTERAȚIE, CONTRAST

				O						
				P						
				E						
				R						
				A						





Evaluare finală

I

Realizați corespondența:

25 p

- | | |
|-----------------------|-----------------------------|
| 1. Richard Wagner | a. Opera |
| 2. Lucrare sincretică | b. Poema română |
| 3. George Enescu | c. Aseară ți-am luat cercei |
| 4. Maria Tănase | d. Lohengrin |

II

Completați, în caiet, spațiile libere cu termenul potrivit:

25 p

1. Cântecul propriu-zis aparține folclorului
2. Suita simfonică a compozitorului Camille Saint-Saëns este intitulată *Carnavalul*
3. Claudio Monteverdi, Jacopo Peri și Giulio Caccini au fost primii reprezentanți ai genului de



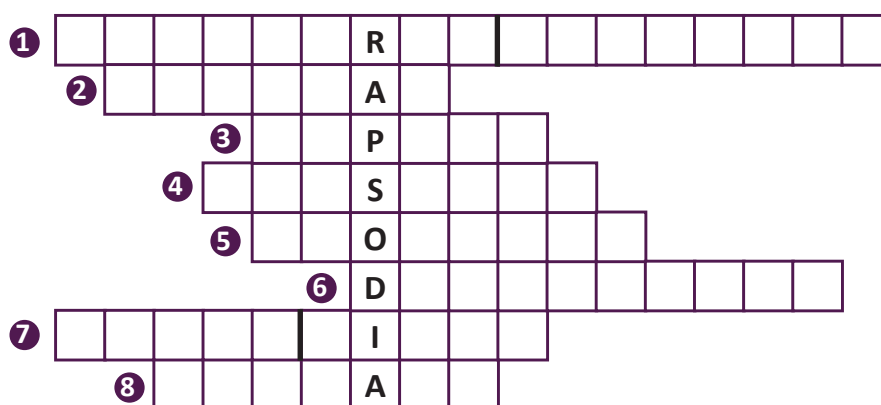


III

Copiați rebusul pe caiet și rezolvați-l.

40 p

1. Prima treaptă a culturii unei națiuni (2 cuvinte)
2. Rapsodia are la bază melodii în spirit
3. Prima operă a compozitorului Claudio Monteverdi.
4. Numele compozitorului care a scris lucrarea muzicală *Rapsodia Albastră*...
5. Camerata florentină a apărut în Italia, la ...
6. *Poema română* nr. 2 de George Enescu are un caracter
7. Compozitor de naționalitate maghiară (2 cuvinte)
8. Instrument muzical cu șase corzi



Se acordă 10 puncte din oficiu.

Total: 100 p



Rezolvarea testelor de evaluare și autoevaluare *)

pagina 20

3. b ; 5. a-B; b-C; c-A.

pagina 26

1. a; a.
2. RITM – DURATĂ; MELODIE – ÎNĂLȚIME;
DINAMICĂ – INTENSITATE;
COLORIT TIMBRAL – TIMBRU.

pagina 36

- I. 1. a;
2. a.
- II. A1 – B3; A2- B2; A3 – B1.

pagina 50

- I. 1. OBICEI; 2. IARNĂ; 3. TĂNASE;
4. SOCIALĂ; 5. FLORII; 6. PROPRIU-ZIS;
7. OCAZIONAL; 8. JOCURI MUZICALE.
- II. 1. ANONIMĂ; 2. CREȘTINĂ;
3. NEOCAZIONAL.

pagina 64

1. DON GIOVANNI; 2. COSI FAN TUTTE;
3. FLAUTUL FERMECAT; 4. NUNTA LUI FIGARO;
5. RĂPIREA DIN SERAI.

pagina 70

- I. 1c; 2a; 3c.
- II. 1F; 2A; 3F.
- III. 1c; 2a; 3b; 4d.

pagina 73

1. A-c; B-d; C-b; D-a; E-e.
2. a) BUFF ; b) SINCRETISMULUI.
3. a-A; b-F; c-A; d-F.

paginile 84-85

- I. 1-d; 2-a; 3-b; 4-c.
- II. 1. NEOCAZIONAL;
2. CARNAVALUL ANIMALELOR;
3. OPERĂ.
- III. 1. FOLCLORUL COPIILOR; 2. POPULAR;
3. ORPHEU; 4. GERSHWIN; 5. FLORENȚA;
6. DESCRIPTIV; 7. FRANZ LISZT; 8. CHITARA.

*) Sunt rezolvate doar subiectele care nu presupun un aport creativ.

